

NAŠA MOČ

LIST ZA ČLANE VZAJEMNE ZAVAROVALNICE V LJUBLJANI



Izhaja dvanaajstkrat na leto. — Celoletna naročnina za člane Vzajemne zavarovalnice Din 1'—, za vse ostale Din 16'—

Izdaja: Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani. — Uredništvo in uprava v Ljubljani, Miklošičeva cesta 19, telefon 25-21 in 25-22.

LETNIK II.

JANUAR 1937

ŠTEV. I

Ludovik Puš:

Tam stoji pa hlevček...

Leto dni je zašlo, odkar se shajamo na pomenek v »Naši moči«. Prijatelji smo postali — tako mi pripovedujejo v uredništvu, kjer se stekajo glasovi in vesti od vseh vetrov naše slovenske domovine. Sliši se, da ste radi brali iskrene besede skromnega sinu slovenske kmečke matere in ste bili včasih celo navdušeni ob njih. Lepe so takšne novice in vredne, da bi človeku bolj ponosno zaplala kri po žilah. Meni pa, ki sem pisal in toplo čutil s slehernno besedo, noče ponos na lice. Kaj se je zgodilo?

Nič se ni zgodilo. In ravno zato, ker se nič ni zgodilo, mi sili otožna poteza v pero. Toda nočem otožnosti in žalosti, saj sem vam vendar, ni dolgo tega, pisal o korajži in optimizmu. Ne mislim obupati, čeravno se mi godi nekako tako, kot onemu govorniku, ki so mu ravnodušni poslušavci bučno pritrjevali, domov grede so se pa menili: »Kaj nas bo učil! Mi že sami vemo kako in kaj in bomo po svoje naredili, pa bo prav! Saj zna povedati, ali mi se ne damo presukati.« In ni nihče niti z mezincom mignil, da bi se zgodilo, kakor je oni govoril. Tako je z mojim pisanjem. Prebrali ste mesec za mesecem in morda — pravijo tako — kimali, češ, saj bi bilo res treba tako, kakor piše; potem ste pa šli po vsakdanjih opravkih in še z mezincom niste mignili.

Božič je na pragu — praznik, ki je najbližji slehernemu človeškemu srcu. Jaselce bomo spet postavljali v kot kakor nekaj. Vsakega pastirca in slednjo ovčko bodo mehko pobožale oči in roke, in ko bo štalica sprejela pod borno streho sveto dete Jezusa, in bodo izza hriba, posejanega z ovcami in pastirci, prispeli k štalici sveti trije kralji, bo občutilo srce neko posebno, nedopovedljivo toploto. O božiču se odpro vrata človeških src na stežaj in je prilika, da pogledamo po slovenskih domovih, prav posebno pripravna, in da si pogledamo v svojo notranjost, je ravno sedaj najbolj primerno.

Kamor stopiš na sveto božično noč — tudi po delavskih in mestnih domovih — te ljubo objame duh kadila. Človeku se zdi, da so vsi domovi od najbornejše slovenske kmečke kočice do razkošnih hiš ta večer postali svetišča. In bi lahko za zadnjo slovensko hišo veljale besede stare božične pesnice:

»Tam stoji pa hlevček...«

Pa stopimo v slovenski dom in pogledjmo, kako je v njem. V večini hiš nas bo sprejela revščina; trpko čustvo pomanjkanja bodo kazali obrazi celo na sam ta večer. Ali srca bodo vesela, zakaj božič je praznik sirot. Kdo

je bil večja sirota kot božji fantiček, ki se je rodil v štali! Pa je vendar Njegovo ime češčeno in bo češčeno, dokler bo bilo še kakšno človeško srce. Vsem tem, ki je revščina njihov vsakdanji gost, bodi povedano, da sreča človeškega življenja ni v imetju. Toliko je treba imeti, da pošteno lahko živiš. In da je to vprašanje treba na ta način urediti, uči Cerkev in hočemo to vsi, ki se štejemo za njene dejavne člane. Vedeti je pa treba, da je pravica, porojena iz sile in krvi — krivica, ki ji ne more biti sojeno dolgo življenje, in da je le pravica iz ljubezni in sodelovanja vseh členov v verigi človeške družbe poroštvono pismo za boljše čase. — Hočemo pravico iz ljubezni in sporazuma, ne iz nasilja in krvi! Takó nas učijo jaselce.

Kje je treba opleti plevel in katerim koreninam priliti, da bo drevo ljubezni, prave dejavne krščanske ljubezni, krepko pogrnalo?

Poglejte po policah slovenskih hiš, bornih in bogatih: pa boste tamkaj našli čudne goste, ki odganjajo sveto vonjavo kadila na božično noč. Časopisi so, mali snopiči z velikim zlom v notranjščini, in knjige, lepe morda po platnicah, ali znotraj strahotno umazane. Morda leži kje še kakšna številkica »Naše moči«, morda celo tista, kjer je pisano o knjigah. Kakšna družčina je to, slovenski ljudje! Spomnite se, kako ste se nemara strinjali tačas z »Našo močjo«, ali v hiši imate še vedno slab časopis in grdo knjigo. V njih so nauki, sicer prikriti, liki strupeni kači v cvetočem grmičju, ki rušijo krščansko ljubezen, rušijo vero, ki uči: »Ljubite svojega bližnjega — učijo pa boj stanu s stanom in svobodo zgrajeno na nasilju!...

Pojdimo drugam, zakaj v takšni hiši ni pravega božiča.

Kaj je res, da iz slovenskih domov izginja molitev? Tista sila, ki je močnejše ne premore svet? Sila, ki ničesar ne ruši, gradi pa trdne temelje krščanskega življenja, na katerih sloni moč domačije, naroda in države? Glejte na sveti večer kadilo — povsod ga imajo, tudi tam, kjer družina nikoli ne poklekne k molitvi. Morda je mati ali oče bral o »brbranju« v »Naši moči«. Pisano je bilo predvsem za kmečke družine, veljalo je pa slehernemu slovenskemu domu in se je v 100.000 izvodih razlilo po naši zemlji. Koliko je zaleglo? Čemu vam bo kadilo in žegnana voda na sveto noč, če so pa vaša srca prazna! Kadila in blagoslovljene vode za človeško dušo je treba, ki se zajema v molitvi. Iz dnevnega stika z Očetom rastó močni ljudje, ki hodijo po življenjski poti naravnost in varno. Takšna hoja je pa največja modrost.

Za praznik miru v letu 1936. in za vse dni leta 1937. želimo vsem našim članom, poverjenikom in soтрудnikom, da bi bili deležni vse sreče in da bi njih življenje potekalo v veseli zvestobi do slovenske skupnosti.

Vzajemna zavarovalnica
v Ljubljani

Uredništvo in uprava
„Naše moči“



Agata C., Maribor:

Božič v družini

Le nekaj dni nas še loči od skrivnostno lepih praznikov Gospodovega rojstva. Veseli se jih vse, odrasli prav tako kakor otroci; saj so božični prazniki dnevi miru in družinske sreče. Malokatera mati-gospodinja pa vé, da je razpoloženje družine ob teh praznikih v znatni meri odvisno od njenih priprav, njene skrbi in njene ljubeče iznajdljivosti. Ne samo premožna gospodinja, tudi skromna delavska mati more z malenkostnimi sredstvi pripomoči, da bo vsej družini v prazničnih dneh doma toplo in lepo.

Lep slovenski običaj je, da pred vsakimi velikimi prazniki hišo očedimo ter vse postavimo tako na svoje mesto, da vsakdo čuti: prazniki so. Pred božičem, ko ni več dela na polju, ko nas mráz in slabo vreme bolj zadržujeta doma, je še posebno mnogo prilike, da predpraznično čiščenje opravimo z vso temeljitostjo.

Za praznik si vsakdo želi kaj boljšega na mizo. Glede tega je v sedanjih bridkih časih težko svetovati. Govoriti o poticah in podobnih dobrotah danes, ko marsikatera družina niti svojega koščka kruha ne bo imela za praznik, čuli človek bolj za izzivanje. Zato pa bo družina, v kateri je pomanjkanje manj občutljivo, prav posebno lepo preživela praznike, ako bo praznični kruh delila s siromaki, brezposelnimi, bolnimi, zlasti pa z zapuščenimi otroki. Še so družine — in jih ni tako malo — po čijih domovih se te dni širi prijeten duh božičnih potic in še marsičesa, kar pripravlja petična gospodinja. Koliko sreče in božičnih radosti bi bilo mogoče ustvariti, če bi srca premožnejših vsaj v teh dneh zatrepetala v Gregorčičevi misli:

Za vse je svet dovolj bogat,
in srečni vsi bi bili,
ko kruh delil bi z bratom brat
s prav srčnimi čutili!

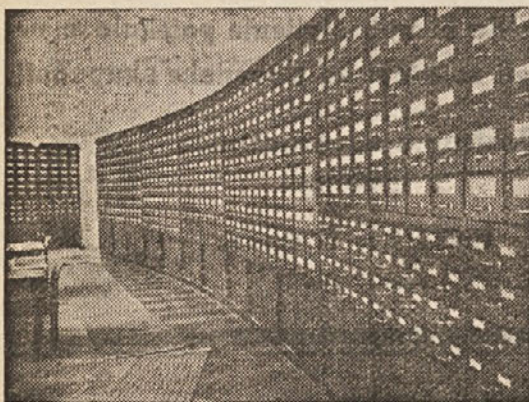
Na dnu božične skrivnosti niso razkošna božična drevesca, niso bogato pogrnjene mize, niso dragocene obleke, ne, tam sredi velike skrivnosti je — uboštvo. Le takrat bomo smisel božičnega praznika prav dobro umeli, kadar ga bomo tako praznovali, da bo po samem Bogu posvečena beda del naše duše in našega srca.

Kjer pa bo gospodinja le malo zmogla, bo tudi skromnemu božičnemu kosilu posvetila to-

liko ljubezni, da bo v hiši vsakdo praznično razpoložen. Kako? Da, tu je široko polje za gospodinjino iznajdljivost. Omenjam samo praznično mizo. Gospodinja jo bo pogrnila z belim ali lepo vezenim prtom. Posoda bo izbrana. Mizo bodo krasile zimske cvetlice; če teh ni pa vsaj smrekove vejice v posebni posodi (vazi) kakor tudi ob vsakem krožniku. Seveda bo skušala gospodinja ta dan postaviti na mizo najboljše, kar v tem času premore. Manjkalo ne bo potice, morda tudi slaščic ne, zlasti pa ne sadja. Če že vsako kosilo, naj se zlasti božično prične in konča s skupno molitvijo. Neki odlični gospod mi je nekoč rekel: Nekaj čudovito lepega je v tem, ko pred družino, zbrano okrog mize, molí gospodar naprej, družina pa v zboru odgovarja.

Po božičnem kosilu ostane še to in ono. Morda bo vzel gospodar kos gnjati, pa kos potice in steklenico vina ter se napolnil k sosedu siromaku, morda bo tako storil še sin pa še hčerka. In tako bo v navadno dolgočasni božični popoldan posijalo toplo solnce in ogrelo vsaj ta dan mraz v dušah zapuščenih in bednih. Ko se bodo družinski člani proti večeru vračali v svoj topli dom, jim bo beseda redka. Kadar je srce prepolno ljubezni, takrat onemi beseda.

Tak naj bi bil naš letošnji božič!



Pogled na del železnih omar v arhivskih prostorih Vzajemne zavarovalnice v Ljubljani.

Jedilni listi za božično kosilo

I. — Jetrna juha — svinjska pečenka — pečen krompir — pesa — jabolčni kompot — potica.

Jetrna juha: 30 dkg telečjih ali svinjskih jeter zreži na listke in praži toliko časa na masti, da niso več rdeča. Nato jih na deski dobro stolci. V kozico deni 2 žlici masti, zarumeni žlico drobno zrezane čebule, nekoliko sesekljane petušilja, dodaj stolčena jetra, potresi z moko, osoli ter zalij z vrelo juho ali vodo. Pusti še nekaj časa vreti. Prideni nekoliko muškatovega cveta in lorvorjev list. V juho daj na maslu oprazene žemljne rezine.

Pečen krompir. Krompir olup, operi in daj celega v posodo k pečenki, da se z njo vred peče. Obrni in polivaj ga kot pečenko. Na mizo daj celega in ga polij s sokom od pečenke.

II. — Obarna juha — pečena kokoš — krompirjev pire — mešana solata — kompot iz suhih sliv — potica.

Obarna juha: Prašičeve, telečje ali kurje kosti drobno sesekljaj, deni v lonec, zalij z vodo in pusti počasi vreti 1—2 ure. Dodaj korenja, petušilja, muškatovega cveta in majarona. V kozici naredi prežganje iz 2 žlic moke in sesekljane čebule ter ga zalij s precejeno kostno juho. Pusti vreti še kakih 5 minut, nato juho okusaj in jo deni na mizo z opečenimi žemljami ali kruhom.

III. — Goveja juha z rezanci — govedina — pražen krompir — zeljna solata — potica.

Obziren upnik. »Kaj pa zadnje čase pišeš?« — vpraša Gašper znanega pisatelja. — Pisatelj: »Ukvarjam se s svojimi spomini.« — Gašper: »Pa si morda že prišel s spomini do onega usodnega trenutka, ko sem ti bil posodil tisočak?«

Srečni zakon. Med zakoncema Pepo in Ceneom ni šlo nikoli brez prepira. Ze 25 let traja to. Pa pravi nekega dne Pepa: »Cene, jutri je petindvajsetletnica najine poroke, torej dan srebrne poroke.« Cene je menil: »Počakajva še pet let.« — Pepa: »Čemu?« — Cene: »Ker bova lahko takrat proslavljala tridesetletno vojno.«

Koliko je slovenskih domov, kjer so že pozabili na jaselce, in na iskreno molitev ob njih in na domačo božično pesem — v kotu se pa bahavo košati z vsemi mogočimi dobrotami obloženo božično drevo; kakor da je božič praznik oholega obilja in vabljenih telesnih dobrot, ne pa praznik ljubečega uboštva in dan najčistejših duhovnih dobrin.

Tudi v hišah, kjer so zaprli vrata duhovnemu življenju, ki živi iz molitve, v kot pa za božič postavili obloženo smreko — ni pravega božiča. Sama zunanjsčina brez vsebine.

In vendar bi v vsako slovensko družino in v sleherno slovensko srce moral priti nebeški Otročiček. Kamorkoli bi se ozrle oči,

Ivan Martelanc, Ljubljana:

Zavarovati se pravi smotrno gospodariti

Takole ob novem letu vsak preudaren gospodar sede za mizo in pregleduje svoje gospodarjenje v preteklem letu. Marsikaj mu je uspelo, ponekod je pogršel, na nekatere stvari je premalo pazil, to ali drugo mu je pa tako iznenada prišlo, da ni bil na vse morebitnosti dovolj dobro pripravljen. Vse to se pozna tudi njegovim letnim zaključnim računom, njegovim bilancem.

Ob teh ugotovitvah sloni večer za večerom, pregleduje številke, preiščuje dejstva in njihove vzroke. In dela proračun za gospodarjenje v prihodnjem letu. Kjer ga je zmodrilo, si je zapomnil in to upošteva pri kalkulaciji. Kmet: Takšno seme bo izbral, tod in tod sejal, to njivo pustil v pušči, nekaj gozda skrčil, toliko živine bo odprodal, prej pa seveda opital, to ali drugo orodje bo nadomestil z boljšim, toliko pridelka bo spravil v denar in z izkupičkom dokupil nekaj senožeči, ker mu primanjkuje krme. — Obrtnik: Ta predmet bo izdeloval na nov, modernejši način, nabavil si bo nov stroj, ki mu bo omogočil znižati ceno in zboljšati izdelek. Več pozornosti bo posvetil reklamam in organizaciji naročnikov. — Trgovec: Ta predmet bo opustil, ker ni povpraševanja po njem, uvedel bo pa nov predmet, ki se je letos pojavil na trgu. Popravil bo lokal in bolj pazil na čistost v njem. Ustanovil bo podružnico v tem in tem kraju. Nastavil bo še enega pomočnika, da bo ljudem lahko hitreje postregel. Opustil bo te zveze s trgovci na debelo in poiskal druge, boljše. In tako dalje.

Vse to je lepo in prav. Toda ali so pomislili vsi ti na tiste sile, ki niso v njihovi oblasti, ki pa lahko odločujoče posežejo v njihov gospodarski račun. Ali so v proračun vzeli: prerano smrt, nezgodo, požar, vlom, jamstveno odgovornost po zakonu? To so v vsakem računu velike neznanke. Da pa bo račun zdrav, zanesljiv, jih je treba nadomestiti z določenimi števili. In to se zgodi edino z zavarovanjem.

Zavarovanje ima ta namen, da iz gospodarskega proračuna izloči vse neznanke podatke in jih nadomesti z znankami. Tako na primer ne more trgovec vzeti v proračun škode po vlamu ali požaru vsako leto v celoti, kajti to bi pomenilo, da mora k vsem nabavnim in prometnim stroškom pribiti še 100% in šele tako bi bil njegov račun pravilen. Tak trgovec bi pa kaj kmalu propadel, ker bi ga njegov konkurent prekosil v ceni in tako

bi moralo biti očitno: tam stoji pa hlevček — notri je Marija — Detece povija — sveto Dete Jezusa.

Če moja beseda ni dosegla sre v delavnik, naj bi jih na praznik. Očistimo svoje hiše, zmečimo iz njih vso grdobijo in jih napolnimo za ta božič in za vedno z dišečim kadilom dejanskega življenja po božji postavi, iz katerega cvete liki zlahna roža — molitev. Potem bo vsak člen našega naroda živ del narodne skupnosti ob letošnjih jaselcah in bomo vsi kakor eno telo zaključili s pesemco: tiho pristopimo, srčno počastimo — sveto Dete Jezusa.

Iz te skupnosti bodo pognale mladike nove, lepše dobe, ki ji bo ime ljubezen.

uničil. Pač pa lahko pribije 0.2 do 0.3% za škodo po požaru ali 0.5 do 0.8% za škodo po vlamu, kar ne znese skupno niti 1%: s tem zneskom pa je plačal premijo za požarno in vlomsko zavarovanje.

Nikar torej v negotovost, nikar kar v slepo, nikar gospodariti na podlagi proračuna, ki vsebuje vse polno neznanke: vse neznanke izločite, vse rizike zavarujte, potem boste smotrno gospodarili, potem se vam ob letu ne bo treba praskati za ušesi in ugotavljati, da je bilo gospodarjenje brez zavarovanja vseh rizikov (življenje, požar, nezgode, jamstvo, vlom) nesmotrno, negospodarsko.

Ali si moremo misliti tovarnarja, ki bi na primer ne bil zavarovan zoper nezgode ali ki ne bi imel tovarne, strojev in zalog zavarovanih za celotno vrednost zoper požar. Pa plačuje za to ogromne zneske premije. Po 50 do 100 tisoč letno. V desetih letih pomeni to cel milijon. In kljub temu ne riskira niti en dan, ampak zavaruje. Premijo vkalkulira v ceno izdelka prav tako kakor vkalkulira vanjo mezde, obrabo strojev, obrestovanje obratnega kapitala in druge stroške.

V majhnem gospodarstvu je pomen zavarovanja prav isti. Še večji. Podjetnika najbrže ne bo uničil požar enega tovarniškega objekta, ker ima svoje premoženje še drugje naloženo. Trgovca ne bo stisnil vlam v eno trgovino, ker ima še podružnice in skladišča. Bančnika ne bo upropastila nezgoda, po kateri ne more več hoditi, ampak se le še voziti, ker dela zanj deset ali dvajset ali petdeset njegovih uradnikov. Nezgoda, požar, vlom pa utegne docela uničiti malega gospodarja, kmeta, manjšega trgovca, obrtnika, ako ga doleti nezavarovanega, kajti vse njegovo imetje je njegova delovna moč, njegovo blago, njegov pridelek in poslopja.

Čehi slovejo, da imajo dobro napredujoče gospodarsko življenje, da so umni, smotrni gospodarstveniki. Skoro na vsaki večji kmetiji gospodarí kmet, ki ima vsaj srednješolsko maturo, če ne visoke poljedelske šole. In prav na Češkem je izmed vseh srednjeevropskih držav zavarovanje najbolj razvito. Vsak kmet, vsak obrtnik je vsaj za majhen znesek zavarovan za življenje, vsak človek, ki ima hišo, kolo, avto, konja, goji kak šport (lov, jahanje), ima služinčad ali nameščence, trgovino, gostilno — je zavarovan zoper posledice zakonite jamstvene dolžnosti.

Razmislimo malo navedena dejstva takole ob novem letu, ko pregledavamo račune, snujemo načrte in sestavljamo proračun za svoje gospodarjenje v bodočem letu. Posvetimo vso potrebno pažnjo tudi zavarovanju. To nam ne sme biti nepotrebno breme, ampak prepričani moramo biti, da je to najvarnejša pot k dobremu, smotrному gospodarjenju. Eno izmed osnovnih načel mojega

proračuna mora biti to, da moram biti zavarovan zoper posledice vsake škode, ki se mi utegne pripetiti, zavarovan moram biti pravilno, skrbeti moram, da bodo vse premije vedno v redu poravnane.

Urejeno zavarovanje — to je najbolj mehka blazina, ki nam omogoči mirno spanje in jamči za varnost, smotrnost in pravilnost naših gospodarskih računov.

Usem članom

Uzajemne zavarovalnice!

Ko smo v prvi lanski številki »Naše moči« sporočili, da Vam bomo za Din 1— poslali 12 števil »Naše moči«, so mnogi zmajali z glavo, češ, reklama. In niso plačali niti tistega dinarja. Nekdo je celo protestiral in nam napisal dolgo pismo, ker da noče tistega enega dinarja plačati. A za pismo je dal najmanj Din 2-50. Le malo vas je, ki bi ne bili uvideli potrebe in pomembnosti našega lista. Od številke do številke je rastlo Vaše zanimanje za list. Nasprotniki naše domače zavarovalnice so koncem leta raznašali vesti, da »Naša moč« ne bo več izhajala. Mi Vam pa sporočamo, da bo izhajala in celo znatno boljšana. Stala bo prav tako le Din 1— za celo leto. Ta dinar bomo pripisali k znesku premije na položnici in ga boste plačali poleg redne premije. Nekateri imajo več polic. Pri pisanju položnic zaradi ogromnega števila na to ni mogoče paziti. Če plačajo večkrat po dinarju, imajo pravico tudi do več števil list. Ker pa sami rabijo le eno številko, naj širijo smisel za domačo zavarovalnico s tem, da dajo odvišne izvode sosedom, ki morda lista še ne prejema. — Sedaj pošiljamo »Našo moč« tudi našim izseljencem širom sveta. Odkritosrčno so ga veseli. Tudi to naj nam bo vsem v sladko zavest, da pomagamo našim bratom in sestram v tujini. — Če bi čitali ganljiva pisma, ki jih prejemamo z vseh strani naše domovine in v katerih se nam čitatelji zahvaljujejo za list, bi gotovo ne bilo niti enega, ki ne bi hotel kaj za veliko stvar žrtvovati. Le s pomočjo vseh bomo mogli list razširiti in tudi vsebinsko boljšati. Kakor smo ena velika družina okrog naše domače zavarovalnice, tako bodimo ena mogočna družina okrog »Naše moči«.

Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani Uredništvo in uprava „Naše moči“.

Nepričakovana pomoč!

(Poroča naš zastopnik.)

Zelo sem se začudil, ko mi je eden najbolj točnih plačnikov izjavil, ko sem prišel kasirat za »Karitas«, da ne more plačati 10 Din za svoje in ženino zavarovanje. Vedel sem sicer, da živita zakonca v svoji na pol leseni bajti pod gozdom zelo revno in da si teh 10 din, ki jih že dobra tri leta redno plačujeta, pritrjavata od ust, a vendar me je zanimalo, kaj neki ju je spravilo v to zadrego. Prav takrat je prišla iz gozda žena z butaro suhljadi na glavi. Zgovorna ženica mi je takoj začela pripovedovati o nesreči, ki ju je zadela. Osemletnega sinčka jima je na poti iz šole povozil avto in ga tako poškodoval, da je po dveh dneh umrl. Sedaj sta v silni stiski, ker ne vesta, kje naj vzameta denar za pogrebne in druge stroške. — Teško mi je bilo pri srcu, ko sem gledal zaskrbljena obraza. Nenadoma sem se nečesa domislil. Kljub vsem žalostnim okoliščinam sem bil ves srečen, ko sem jima zagotavljal, da bosta od »Karitas« prejela 1000 Din. Nista mi verjela. Vzel sem iz aktovke pravila ter jima prebral odstavek: »Družinam z otroki nudi »Karitas« še posebno ugodnosti. Če sta zavarovana mož in žena, odnosno vdovec ali vdova in en otrok, so brezplačno zavarovani tudi ostali otroci od 2. do 16. leta. Posmrtnina za otroke od 2. do 7. leta je 300 Din, od 7. do 16. leta 500 Din. Če se otrok smrtno ponesreči, izplača »Karitas« takoj dvojno zavarovalno vsoto (600 din, 1000 din). Ta ugodnost velja tudi, če mož in žena plačujeta samo po 5 Din mesečno!« Ko sem končal, sem se takoj poslovil. Pri vrtni ograji sem jima še zaklical: »Na svidenje pojutrišnjem!« Preden sem prišel na glavno cesto, sem se še enkrat ozrl. Še vedno sta osupla stala pred hišo in neverno gledala za menoj.

Tekel sem takoj v župnišče po mrliški list za otroka. — Čez dva dni sem res položil ubogim staršem na mizo 1000 Din. Kljub žalosti sta sprejela to izplačilo kot nepričakovano srečo, ker nista prav nič vedela o ugodnosti, ki jo nudi »Ka-

ritas« družinam z otroki. Žena je od ginjenosti skoraj jokala in me obsipala z besedami hvaležnosti, čeprav sem ji zatrjeval, da to ni moja zasluga. Mož pa je tiho sedel pri mizi. Nekaj je premišljeval ali računal. Ko sem odhajal, mi je hvaležno stisnil roko in rekel: »Sedaj bova lahko vse poravnala. Nekaj nama bo še celo ostalo. Zavarovanje »Karitas« je res dobra in potrebna stvar. Nudi pomoč v največji stiski. Veste kaj! Ravnokar sem premišljeval, da bi bilo dobro, če bi svoje zavarovanje nekoliko povišal. Kaj bi bilo, če bi j z moral tako nenadoma zapustiti ženo s tremi nepreskrbljenimi otroki! Ne smem misliti! Pridite kmalu in prinesite polo s seboj! Bomo gotovo napravili! Pa še enkrat prav lepa hvala!«

Ta slučaj mi je še prav posebno dokazal, da je zavarovanje »Karitas« res pravi blagoslov za naše ljudstvo. Kar srečen sem, da sem sodelavec pri tej odlični socialni ustanovi! Po takem doživetju gre človek s podvojenim veseljem in navdušenjem na delo za pridobitev novih članov ljudskemu zavarovanju »Karitas«.

Lepa tolažba. Neki tujec je padel v vodo in obupno klical: »Pomagajte! Pomagajte! Ne znam plavati!« Pa se ustavi ob vodi stric Ferful in reče: »Tudi jaz ne znam plavati, a se zaradi tega ne derem tako trapasto kot vi.«

Čudna stvar. Mali Ambrož vpraša: »Očka, kje si ti rojen?« — »V Mariboru.« — »Pa mamica?« — »V Celju.« — »Jaz pa v Ljubljani, kajne?« — »Da, v Ljubljani.« — Ambrož premišljuje in reče: »Ali ni čudno, da smo se kljub temu tako lepo skupaj znašli!«

Dobro jih pozna. »Vaša prijateljica mi res ugaja: tako odkritosrčno vsakomur prizna, da ima že osem in dvajset let.«

»To pač ni kaj posebnega. Tako odkritosrčno so vse petin tridesetletne ženske.«

O božičnem drevescu

Tudi pri nas je menda ni hiše ali družine, ki si ne bi za božič oskrbela vsaj skromnega božičnega drevesca. Vendar ta navada ni slovenska in tudi ni versko bogve kako vzpodbudna. Saj je ta običaj protestantovskega izvora in njega postanek je opravičljiv le z neko legendo.

Prvo poročilo o tem običaju je iz leta 1605 iz Strassburga v tedanji Nemčiji in pravi: »Za božič postavimo v Strassburgu po sobah smrečice, na katere obesimo rože iz pisanega papirja, jabolka, zlat papir, sladkor in drugo.« — Tudi vsa naslednja poročila izvirajo le iz Nemčije, tako iz Wittenberga (l. 1737.), iz Leipziga (l. 1785.) itd. Gotovo je bila leta 1830. navada, postavljati božično drevesce, razširjena že po vsej Nemčiji. V tem času nekako pa je prekorčila tudi nemške meje. Predvsem se pojavi božično drevesce v tem času pri nemških rodbinah na Madjarskem. Polagoma so se oprileti te navade na Danskem, Norveškem, v Angliji in v Franciji. Danes pozna to navado ves svet, kjer prebivajo kristjani (zlasti še protestanti). Razširjenje te navade so pospeševale predvsem družine nemških diplomatov, izseljencev in mornarjev. Slovenci, ki smo bili skozi stoletja pod nemškim vplivom, smo se te navade najbrž že prav zgodaj oprileti.

Pa kakšen pomen naj bi imelo božično drevesce? V svetopisemskih poročilih o Gospodovem rojstvu zanj ni opravičila. Opravičuje ga le sledeča legenda, nastala najbrž na Nemškem:

»Ob rojstvu Sina božjega so se godile čudovite reči. Sneg je v trenutku skopnel. Vsa drevesa so se odela v zelenje in cvetje. Tla so bila kot s cveticami nastlana.« — V spomin na to čudovito prerorenje v narodi, naj bi za božič bili domovi okrašeni z zelenečimi in cvetočimi vejami. Po nemškem izročilu bi morali nekaj časa pred božičem nalomiti vejice različnih dreves in jih postaviti doma na toplo, da bi začele brsteti. Prav za božič naj bi se iz popkov že razvilo zelenje in cvetje. Ker pa so se poskušali takega prisilnega brstenja največkrat izjaloviti, so se Nemci odločili za vedno zelene smrečice, to je za božično drevesce, kakor ga vsi poznamo.

Božično drevesce nima tedaj ničesar skupnega z našo narodno kulturo ne z našim krščanskim verovanjem. Ono celo zavaja — zlasti mladino — da odmikamo pogled od siromašnih božjih jaslic ter se izgublamo v lesku luči in stanijola na drevesčku. Pravi simbol božičnih praznikov so le jaslice, ki naj bi v nobeni slovenski hiši ne manjkale.

Izjava

Potpisana Anka Vidmar ovijem javno izjavljuje da joj je Uzajamno osiguravajuće društvo u Ljubljani, podružnica u Splitu, prigodom nekadašnjeg požara u kući Dra. Petra Kamber, kojom je prigodom stradalo i njezino pukućstvo, štetu nanesenu procenilo i likvidiralo najkulantnije i na njezino potpuno zadovoljstvo, na čemu pomenutom društvu najtoplije zahvaljuje i ovlašćuje isto da ovu zahvalu javno oglasi u novinama.

Split, 9. novembra 1936.

Vidmar Anka, s. r.

Pazite!

Gospod Alojzij Žitnik, ki je bil uslužben kot potnik pri podružnici Vzajemne zavarovalnice v Belgradu, ni več pooblaščen opravljati kakršne koli posle za ali v imenu Vzajemne zavarovalnice. Kakor čitamo v časopisih, je g. Žitnik imenovan za inspektorja za Jugoslavijo pri dunajski (avstrijski) družbi »Anker«.

STEKLO
PORCELAN
KERAMIKA

Telefon št. 24-78

AVGUST AGNOLA
Ljubljana - Tyrševa c. 10

Stavbno in umetno steklarstvo

Klic, ki je potreben

Nad milijon naših bratov in sestra trpi v tujini, neprestano v nevarnosti, da ne najdejo nikdar več poti k naši slovenski naročni družini. Ali naj nam umre polovica narednega telesa? Kaj stori? Okleni se Družbe sv. Rafaela. Piši še danes na naslov: Družba sv. Rafaela v Ljubljani, Sv. Krištof, da pristopaš kot član. Letna članarina je 10 din. Če pa naročiš še družbino glasilo »Rafaek«, plačaš letno 24 din. Ne odlašaj! Žrtvuj! Za milijon tvojih bratov in sestra gre!

Ne vemo ne ure ne dneva...

V zadnjem času je »KARITAS« izplačala cele zavarovalne vsote ob smrti sledečih članov in članic:

Zibert Tomaž, Jesenik 32;
 Idič Mihael, Topolovci 14, p. Cankova;
 Držanič Blaž, Stari grad 18, p. Videm;
 Novak Marija, Ljubljana VII, Vodnikova 18;
 Tratnik Jožef, Laze 63, p. Velenje;
 Kogej Pavel, št. Rupert 23 pri Mokronogu;
 Andrejak Mihael, Podutik 13, p. št. Vid nad Ljubljano;
 Polak Alojzija, Veličane 32, p. Ivanjkovec;
 Košak Minka, Grosuplje na Dolenjskem;
 Domenig Anton, Podnart 12;
 Zaletel Helena, Ljubljana, Lívada 3.
 itd.

»KARITAS«.

Hvala Bogu, da ste prišli!

(Resničen doživljaj našega zastopnika.)

Cel dan sem hodil od hiše do hiše. Hoja in govorjenje sta me zmučila skoraj do onemoglosti. Prav na koncu vasi stoji hiša, ki je še nisem obiskal. Samo tja grem še danes.

Komaj vstopim in povem, da sem zastopnik zavarovanja »KARITAS«, oddelka Vzajemne zavarovalnice, že vzklikne gospodinja vsa vesela: »Hvala Bogu, da ste prišli! Vedno sem čakala, da kdo pride. Takoj me vpišite, mene in moje otroke!«

Veselo sem bil presenečen nad tem sprejemom in seveda rad ustregel njeni želji. Zanimalo me je to izredno navdušenje za zavarovanje. »Kako pa to, da se vam je tako mudilo s pristopom?« vprašam gospodinjino. »Le pomislite,« odgovori gospodinja, »lani je bil tudi neki Vaš zastopnik pri nas. Mnogo si je prizadeval, da bi pridobil mojega moža za pristop. Toda moj mož ni hotel o tem nič slišati. Še danes ga slišim, kako je samozavestno govoril, da je v najlepših letih in da ne misli še tako kmalu umreti. Pa je božja volja prekrižala njegove načrte. To zimo se je pri prevažanju lesa smrtno ponesrečil. Le pomislite, če bi bil zavarovan! Tako smo pa zašli v velike težave. Saj veste, kaj ne bi, tako nepričakovano! Jaz sem sklenila, da se zavarujem pri »KARITAS« na vsak način, že radi otrok! Bom imela vsaj eno skrb manj!«

L. M. ECKER, Sinova

Splošno kleparstvo, kritje lesocementnih streh, strelovodne naprave Mrzlo- in toplovodne instalacije, sanitarne opreme

Račun poštne hran. 10.771
 Telefon interurban 29-33

LIUBLJANA, Slomškova 4

P. Kazimir Zakrajšek, O. F. M., Ljubljana:

U globoki narodni nezavesti...

(Iz govora v ljubljanskem radiu na izseljensko nedeljo.)

Vsako jutro je začetek novega dne. Sonce nas prebudi iz spanja in nas kliče k novemu delu, k novemu izvrševanju svojih dolžnosti. Adventna doba je jutro novega božjega dne, novega cerkvenega leta. V adventnem času nas naša mati Cerkev kliče iz duhovnega spanja, iz postelje duhovne lenobe k novemu delu, k novi skrbi za svoje dušno življenje. Kako lepo nam pravi danes po sv. Pavlu: »Bratje, vemo, da je že ura, da iz spanja vstanemo. Noč je prešla in dan se je približal. Vrzimo torej od sebe dela teme in oblecimo orožje svetlobe.«

Lep klic v velikem času! In Bog ve, da ga svet potrebuje. Saj je prav danes svet bolan na duši in srcu. Težko gospodarsko stisko preživljamo. Vse je nezadovoljno. Povsod gorje in beda. Povsod nemir. Pa ne radi tega, ker bi manjkalo človeštvu kruha in materialnih dobrin. Človeštvo ima še vsega preveč. Poljske pridelke zažigajo, mečejo v morje, puste zginiti na polju. Mogočne blagajne velikih državnih bank so polne zlata. Krizo imamo, svet je nezadovoljen, ker je sestradan na duši, ker je zastrl okna svoje duše z nevero in noče videti svetlega dne božjega razodetja večnih resnic. Nima vere v Boga, zato tudi ljubezni ne in zato je grd, neusmiljen, sebičen. Bogatin misli samo nase.

O, velika nedelja, prva adventna nedelja, prvi spomladanski dan v duhovnem življenju! Dan prebujenja k novemu duhu!

To lepo nedeljo je naš narod že več let sem posvetil našim izseljencem. Zakaj ravno danes? Zato, ker je danes začetek dobe našega duhovnega prenovljenja, novega dela, torej tudi dolžnosti do svojih dragih, ki nam poginjajo versko in moralno po tujini. Zato, ker je danes jutro novega dne, ki naj prebudi naša srca v spoznanje našega namena na zemlji, v novo krščansko življenje, ki ga je pa baš izseljenstvo v sto tisočih naših bratov in sestra ubilo in ga ubija še danes, da propadajo v temi brezverstva in s tem v temi nekrščanskega, pa zato nesrečnega življenja. Danes zato, ker je pred durmi lepi božični praznik, lepa in skrivnostno sveta blažena noč, praznik obnove družinskega življenja, ki ga je izseljenstvo tako zelo razbilo.

Bratje, dvanaajsta ura je že, da vstanemo iz spanja nemarnosti, brezskrbnosti in nekrščanskega zanemarjanja svojih dolžnosti do izseljencev. Ne bom dokazoval, da mi Slovenci kot narod glede naših izseljencev res spimo še globoko spanje brezbriznosti zanje, da jih zanemarjamo in da smo v skrbi za svojo kri na tujem daleč zaostali za drugimi narodi Evrope. Po 40, 50 ali še več milijonov šteje narod duš, pa kako se boje

za vsakega svojega človeka na tujem! Kako jih boli, če izgube samo enega! Kako bridko občutijo naši izseljenci n. pr. v zapadnih evropskih državah razliko med seboj in tovariši-izseljenci drugih narodov, ko gledajo, kako je vzorno preskrbljeno za vse, sami so pa kot berači, zanemarjeni, zapuščeni, prepuščeni samim sebi. Domovina jih pozna samo takrat, ko jih potrebuje, ko jim nalaga vedno višje pristojbine za potne liste, ko jih prosi darov itd.

Vsaka večja poljska naselbina ima svojega izseljenskega duhovnika in učitelja. Vsaka delavska mati, ki rodi na tujem, dobi dar od države. Italija celo plača materi prosto vožnjo domov v Italijo, da tam porodi in ostane tako otrok po rojstvu italijanski državljan. Vsak dan po šoli gre velik avtobus k raztresenim hišam poljske, italijanske in madžarske izseljenske naselbine in nabira šolske otroke, da jih brezplačno prepelje v njihovo šolo, kjer jih vzgajajo v narodnem duhu za državo; po šoli jih avtobus spet prepelje domov. Zaščiteni so ti izseljenci s krepkimi delavskimi pogodbami. Naši izseljenci — nič, pa nič. Zanemarjeni, zapuščeni kot verne duše, trpe, trpe in pogosto kolnejo nas tu doma, zato ker pri nas še ni razumevanja, kaj pomeni za narod izguba tolikih življenjskih sil. Nam pri Družbi sv. Rafaela se pogosto utrne solza, ko čitamo poročila o njih bedi, o njih zanemarjenosti, o njih trpljenju. Pa kaj! Kaj naj naredi zanje družba s komaj 600 člani, ko pa ji narod kot celota ne pomaga!

Kar je pa pri tem žalostnem pojavu najžalostnejše, je tole: Če bi kdo sekal proč komu roko ali nogo, pa bi se ta človek niti ne zganil, za kaj bi bilo to jasno znamenje in gotov dokaz? Za to, da ali ni več živ, ali pa je v nevarni popolni, smrtni nezavesti. Nas je samo dober milijon še tu doma. Izven naše ožje domovine in izven državnih meja je pa nad milijon Slovencev in te nam sekajo proč. Ali nas kaj boli? Ali čutimo, da nam tujina seka proč velik del našega narodnega telesa? 600 članov ima Družba svetega Rafaela. Koliko članov imajo razne organizacije naših emigrantov, ne vem. Najbrž ne razpolaga nobena z dosti več člani kot naša družba. Torej jasen in glasen dokaz — mi tako ogromne operacije na našem narodnem telesu ne čutimo več. Kaj se to pravi? Recimo, da nismo še mrtvi, gotovo pa je, da smo v globoki narodni nezavesti, dal Bog, da ne v smrtni. Samo ena je rešitev: da se iz te nezavesti prebudimo, da vstanemo k novemu delu za rešitev naše krvi na tujem! Noč je prešla! Noč naše sužnosti pod Avstrijo! Dan je! Svobodni smo! O, naredimo se! O, vstanimo na delo, tudi na to narodno misijensko delo!

Ivan Martelanc, Ljubljana:

Življenja senčne strani

Človekovo življenje ni kakor sončen dan, ampak je prepreženo s spremembami in napani. Ta ali oni morda celo trdi, da je njegovo življenje kot ozračje pred nevihto, vse v črnih oblakih, ki jih preseka tu in tam le rezek blisk.

Ena izmed neugodnosti življenja, ki človeka spremlja od zibelke do groba, je riziko. To je tuja beseda, ki jo težko povemo po naše, ki pa po svojem pomenu vsebuje nejasnost, nedoločnost, negotovost.

Življenje samo je največji riziko, ki ga je naš pesnik Prešeren lepo označil:

»Odprta noč in dan so groba vrata,
 al' dneva ne pove nobena pračka.«

Ni pa življenje negotovo samo z ozirom na svoj konec, prav tako negotovo in nedoločeno je naše delo in življenje in prizadevanje z ozirom na svoj tek in uspeh.

Denimo za primer: Z dolgim trudom si si nabral nekaj imetja, si uredil trgovinico in v blago vložil vse prihranke. Na večer pred otvoritvijo trgovine se veselijo prvega dne, ko

bodo prvi odjemalci pričeli po malem množiti tvoje imetje. Ko se pa naslednji dan podaš v trgovino in hočeš ves v veselju in pričakovanju uspeha začeti s trgovanjem, zapaziš v svojo grozo, da blaga nikjer ni: vlomilci so ponoči vdrli v trgovino in jo skoraj popolnoma izpraznili.

Ali takole: Izučil si se v elektrotehnični stroki. Dolga učna doba kar končati ni hotela. Potem si prakticiral brez plače dve leti. Zopet več kot leto dni čakal brez posla in trkal na vsa vrata, da bi dobil službo. Slednjč se ti je posrečilo doseči nastavitev pri ugledni tvrdki. Komaj pa si bil par dni v službi, že te je po nesrečnem naključju zagrabila transmisija nekega vrtnega stroja in ti odtrgala desno roko.

Še tretji primer za opis rizika, ki ga dan za dnem srečavamo v življenju: Nabavil si si avto ter se pelješ z družino na sprehod. V veselem razpoloženju odideš z doma, komaj pa si nekaj kilometrov od domačega kraja, se zgodi nesreča. Kolesar ti privozi nasproti,

na ovinku ga podreš in poškoduješ tako, da na posledicah nezgode umre. Pri preiskavi se dokaže, da si vozil prehitro, tako da ovinka nisi obvladal, ter se vsa krivda za nezgodo pripiše tebi. Ponesrečenec je družinski oče, pet nepreskrbljenih otrok zapusti. Sodišče izreče sodbo, da si dolžan plačati ogromen znesek za odškodnino in vzdrževanje družine.

To je riziko življenja. Že ob rojstvu podpiše vsak človek na kupe bianco menic in vsak hip skozi vse življenje se ti zna pripetiti, da ti bo kdo predložil menico v plačilo.

Sredi dela te zadene nezgoda, postaneš za delo nesposoben, morebiti celo za trajno invalid. Ali pa te nesrečen slučaj iztrga iz kroga tvoje družine sredi dela in skrbi zanjo, doleti te smrt radi nezgode.

Med najlepšim razvojem tvojega gospodarstva te zakon napravi odgovornega za škodo, ki si jo nehote povzročil sam ali tvoji uslužbenci. Ogromni tožbeni stroški, velike odškodnine, ki si jih moral izplačati, ti čez noč sprevržejo vse tvoje življenjske načrte.

Cvetočo trgovino ti v deževnem jutru uniči vlomilčeva drznost in zloba. Škoda je ogromna, nepopravljiva, zguba radi tatvine nenadomestljiva.

Vročega poletnega popoldneva se iz temnega oblaka zablise — tvoje hiše, tvojega gospodarskega poslopja čez uro ni več. Vse delo in prizadevanje treh rodov je v kratkih 60 minutah le še kup kadečih se ogorkov. Sam si pa na tem, da boš moral vzeti culo na rame in pot pod noge križema po svetu.

To so sence, to so bridkosti in težave. To je riziko življenja, riziko dela. Pretežko breme za posameznika.

Ali pa se ni mogoče vsemu temu izogniti? Nesrečnim dogodkom samim ne! Tako je zapisano v življenjsko zgodbo človeškega rodu, da bo v težavah in bridkosti jedel kruh — in ena najtrpkjših težav so nesreče, ki človeka dolete iznenada, nepričakovano.

Toda — možno se je izogniti posledicam, ki jih te nesreče puščajo za seboj. Možno je odpraviti in nadomestiti gospodarsko škodo, ki nam nastane radi požara, nezgode, vloma, prerane smrti, zakonske odgovornosti.

Tisti čudoviti sili, ki vrši to veliko in pomembno nalogo v službi človeške družbe, pravimo zavarovanje.

Poglejmo samo za hip v knjige Vzajemne zavarovalnice, pa nam bo ta trditve jasna:

R. Z. ima v C. gostilno in zajtrkovalnico. Prehod iz sobe v sobo je nekoliko temačen. Ob tem prehodu je slučajno stal zaboj piva, ko je neki gost šel v drugo sobo. Spotaknil se je ob zaboju, padel in si pri tem zlomil roko. Zahteval je visoko odškodnino. Gostilničarka je zavarovana pri Vzajemni zavarovalnici za primer jamstvene odgovornosti po zakonu. Zato je zavarovalnica prevzela obravnavanje zadeve in vse odškodninske zahtevke brez tožbe uredila ter ponesrečencu izplačala znesek okrog 6000 Din.

L. V. je v službi nekega avtobusnega podjetja kot mehanik in šofer. Podjetje ima vse svoje delavce zavarovane zoper posledice telesnih nezgod pri Vzajemni zavarovalnici po 40.000 Din za primer smrti in po 50.000 Din za primer trajne invalidnosti. Navedeni šofer se je ponesrečil tako, da si je v vrata avtobusa priprl dva prsta, ki mu jih je do polovice zmečkalo. Po splošnih zavarovalnih pogojih je zdravnik ocenil primer kot 15% trajno invalidnost ter je na podlagi tega iz-

plačala Vzajemna zavarovalnica ponesrečencu odškodnino v znesku 7500 Din, to je 15% od zavarovalne vsote 50.000 Din.

S. P. je trgovec v M. Mlad je še in je komaj prišel na svoje, pa je dobro zadel kraj in kar dobro uspeva. Neke noči so mu vlomilci dobesedno izpraznili dobro založeno trgovino. Vsa manufaktura, galanterija, trafika, blagajna — vse je odšlo z njimi. Zavarovanje je imel pravilno urejeno in zavarovalnica mu je povrnila vso nastalo škodo, ki je znašala nad 40.000 Din. Po končani likvidaciji je fant hvalil Boga in se zahvaljeval našemu zastopniku, ker je na sebi preskusil in doživel, da edino zavarovanje rešuje človeka v sličnih primerih pred gospodarsko propastjo. Zelo težko je spravil skupaj tistih nekaj stotakov za premijo, pa je vseeno prav ocenil riziko imetja in trgovine ter sklenil vlomsko zavarovanje. To je bila njegova rešitev v silni nesreči, ki ga je zadela.

Avtomobil, poln potnikov, vodi lastnik prevoznega podjetja sam na daljšo pot v inozemstvo. Pri kraju K., še v Sloveniji, sreča na klancu dva voza, ki sta si ravno vstric, ko ju avto dohiti. Zagato pa opazi šofer šele tik, preden privozi z avtomobilom do njih. Na desni gre voz, naložen s premogom in vozi po klancu navzdol v isti smeri kot avto, na drugi strani ceste pa vozi v nasprotni smeri po strmini navzgor drug voznik visoko naložen voz hlodov. Avto je nov, komaj 7000 km je prevozil, zato se prvi hip šofer niti preveč ne vznemiri. Pritisne na vse zavore — toda te odpovedo. Kri mu oledeni v žilah. Na levo voz, pred njim drugi voz, med njima niti meter prostora, na desni prepad kakih 8 m, avto pa poln potnikov — in zavore ne drže! Preden pa šofer utegne vse to domisliti do konca — treskl! In posledice so strašne: na cesti leži voznik, ki je s konji vozil premog, vse je v krvi, lobanjo ima prebito; čez tri ure umre. Premog se je ves raztresel. Voz razbit. — To se je zgodilo v juliju 1936. In že do konca oktobra se je Vzajemna zavarovalnica brez tožbe sporazumela z vsemi poškodovanci in oškodovanci radi odškodninskih zahtevkov, krila je škodo na avtomobilu in povrnila vse stroške, ki so na podlagi zavarovanja kaska (avtomobila samega) in jamstva nanjo odpadli. Izplačala je samo za ta primer skoro 70.000 Din. In vsa ta škoda je nastala v hipu, v sekundi. Vsakemu se jutri lahko kaj sličnega primeri. Zadevni avtopodjetnik priznava, da bi ga ta nesreča gospodarsko uničila, ako ne bi bil prej mislil na vse morebitnosti in bi se ne bil zavaroval.

*

Našteli bi lahko na stotine sličnih primerov. O priliki si jih bomo ogledali še več. Pa že iz navedenih jasno sledi, da je zavarovanje tista prevažna in prekoristna ustanova, ki trga oblake skrbi z neba našega življenja, da nam naši dnevi na tem svetu niso le v muko in težavo, ampak da vsaj malo sonca doživljamo v njih. V negotovosti živimo, ogromen riziko nosi s seboj vse naše delo in prizadevanje: Odvalimo skrb v varnejše roke, preložimo težko breme rizika na močnejše rame: sklenimo zavarovanje za primer nezgode, jamstvene odgovornosti, vloma, požara pri solidni, močni domači zavarovalnici. Tako bo naše življenje imelo vse več sončnih dni, vse bolj brezskrbno bomo gospodarili, vse več poguma bomo imeli za življenje in delo.

Tvornica blagajn in dvigal F. Wertheim & Co. Del.

na Dunaju je opremila s sodelovanjem s prvovrstnimi slovenskimi tvrdkami tudi palačo Vzajemne zavarovalnice

v Ljubljani. — Vse v to stroko spadajoče nasvete in ponudbe daje zastopstvo:

Jos. Dom. Mantuani
Ljubljana — Tyrševa c. 17



Pogled v kabino osebnega dvigala v palači Vzajemne zavarovalnice v Ljubljani. (Napravo izvršila tv. Wertheim.)

Vida P., Ljubljana:

Od kdaj poznamo milo?

Znameniti kemik Just Liebig je pri neki priliki dejal: »Po tem, koliko narod porabi milo, lahko sklepamo na višino njegovega blagostanja in njegove kulture«. In v resnici je nedvomno izmed dveh enako obljudenih pokrajin bogatejša, naprednejša in bolj kulturna ona, v kateri se porabi več mila. Poraba mila namreč ni odvisna morda od mode ali od okusa ali od česa sličnega, temveč od čuta za lepo in udobno, ki ga v nas budi snaga. Ljudje, ki nimajo razvitega čuta za vrednost lepega in udobnega, tudi nimajo smisla za snago in tedaj tudi ne potrebujejo po milu.

Kar se tiče same besede, naletimo nanjo (vsaj smiselno) že v stari zavezi. Tako beremo pri preroku Jeremiji v 2. poglavju 22. vrsti: »Ko bi se z lugom umival...« Isto besedo rabi tudi prerok Malahija (3, 2). Za slovenski svetopisemski »lug« rabiyo nemški prevodi (protestantovski) besedo — milo. Iz svetopisemskih besedila je res razvidno, da mislita preroka na neko milo podobno čistilno sredstvo. Vendar bodo imeli najbrž prav oni prevajalci sv. pisma, ki tu ne uporabljajo besede milo, temveč lug, lesni pepel, soda ali kaj podobnega, ker je umetnost izdelovanja mila nastala skoraj gotovo mnogo kasneje. Pri najstarejših pisih namreč nikdar ni govora o milu, kadar pišejo o umivanju.

Prvi omenja milo rimljanski pisec Plinij, in sicer kot zunanje uporabljivo zdravilo in lasno lepilo. Znameniti zdravnik Galen pravi nekje, da je najboljša nemška milo, ker vsebuje največ maščobe. Drugo najboljšo mu je francosko milo. O uporabnosti mila pa pravi, da ono odstranjuje umazanost s telesa in iz oblek.

Splošno je mnenje, da se je milo najprej pojavilo pri starih Germanih (Nemcih) ali pa pri Galcih (Francozih).

V Italiji so začeli izdelovati milo šele potem, ko so se Rimljani na svojih bojnih pohodih v Galijo in Germanijo z izdelovanjem mila seznanili. Zanimivo je, da so pri izkopavanju mesta Pompeji (mesto v rimski Kampaniji, ki ga je leta 79. zagnila lava iz bruhajočega Vezuva) našli celo na milarno s precej dobro ohranjenimi izdelki.

Zal so podatki o izumu mila in o njega razširjenju več kot skromni. Gotovo pa je, da so milo že pred več kot tremi stoletji splošno rabili. To lahko sklepamo iz nekega angleškega kraljevskega odloka, s katerim je bil neki angleški družbi podeljen monopol na proizvodnjo mila. Pogoj je bil, da mora družba letno izdelati 100.000 metrskih stotov mila ter od vsake tone plačati kraljevi blagajni 4 funtsterlinge kot davek. Ta monopol je pa izzval silno razburjenje med onimi milarji (bilo je letih kakih 20), ki se niso bili pridružili monopolni družbi. Ti družbe in njene monopolne pravice niso hoteli priznati. A nič jim ni pomagalo. Izšla je namreč kraljevska odredba, ki je pod hudimi kaznimi prepovedala prodajo mila, ki ni bilo odobreno po monopolni družbi. Ko je del milarjev tudi to kraljevo odredbo odklonil, je leta 1633 londonsko kazensko sodišče obtožilo 16 milarjev zaradi prestopkov kraljevskih ukazov. Obtoženci so na tožbo odgovorili z dolgim obrambnim spisom. A sodniki so odločili: »V obrambnem spisu je razen prvih štirih in desetih zadnjih besed vse ničevo. Obtoženci se obsojajo na ječo za tako dolgo, dokler bo to Nj. Veličanstvu prav, poleg tega pa mora vsak plačati 500—1500 funtsterlingov denarne kazni.« In je res 14 obtožencev sedelo kar 40 tednov, dva sta pa v ječi celo umrla. — Kasneje je izšlo še več kraljevskih odlokov v prilog monopolni družbi. Že leta 1635. je moralo spet več milarjev-nasprotnikov monopolne družbe v ječo. — Šele leta 1637. je država monopol odkupila in pustila nato polno svobodo glede proizvodnje in prodaje mila. Vendar je pa bilo milarstvo še vedno tako visoko obdavčeno, da je vrglo državi letno okoli 3 milijarde dinarjev.

Mesto mila so včasih mnoge obrti, v katerih se danes splošno porablja milo, rabile kalijev karbonat (izvleček iz pepela) ali pa amonijev karbonat (iz gnojnice). V srednjem veku so namesto mila rabili razne jedke luge.

Cepprav je tehnična kemija v zadnjih desetletjih silno napredovala, se proizvaja milo ponekod še vedno po prastarih receptih, t. j. iz loja in lesnega pepela. Velik preobrat je nastal v proizvodnji mila, ko je Leblanc iznašel način za umetno pridelovanje sode. Stari načini v milarstvu so se morali umakniti novim, v zakonih kemije bolj utemeljenim. V novejšem času uporabljajo v fabricaciji mila tudi prekomorske surovine, kakor palmino in kokosovo mast, južnoameriški goveji loj, avstralsko ovčjo toliščo in severoameriško smrečno smolo. Največ mila se izdelava na Angleškem, na drugem mestu pa je Francija, kjer je zlasti močna milarška postojanka v obmorskem Marseillu.

Koliko se pa pri nas porabi mila? Na kakšni višini bi našli našo kulturo, če bi jo merili po porabi mila? O tem pa kda drugič.

Huda krivda. Pisatelj Björnson je pisal tudi igre. Lepega dne ga sreča prijatelj in ga nahruli: »Samo ti si kriv, da me je moja zaročenka zapustila.« — Debelo je gledal Björnson razkačenega prijatelja in vprašal: »Hm, kako bi pa bilo to mogoče?« — Prijatelj pa: »Kako bi bilo mogoče? Včeraj sem peljal svojo zaročenko v gledališče, da si ogleda tvojo najnovejšo dramo »Laboremus«. In ob koncu igre mi je izjavila: »Moža, ki v gledališču zaspi in celo smrči, nikdar ne poročim.« In odpeljala se je sama domov.«

V 100.000 izvodiš

prihaja »Naša moč« sleherni mesec v svet Najmani

150.000

ljudi jo bere. Vaš oglas v našem mesečniku mora imeti uspeh. Oglase uvrščamo vedno med članke. Pazite tudi na našo letoletno nagradno nalogo.

J. V.:

Časopisna reklama

Odkar obstoja trgovina, si prizadevajo trgovci, kako bi pritegnili čim več kupeev. Tako so nastali razni načini reklame. Z izumom tiskarske umetnosti je tudi na polju reklame nastal velik preobrat. Reklamna sredstva, katerih se je trgovski svet do takrat posluževal, so kolikor toliko izgubila svojo vrednost, kajti bistroumni in napredka željni trgovci so kaj kmalu spoznali pomen črne umetnosti za napredek trgovine. Med drugimi tiskanimi reklamnimi sredstvi se je zlasti vedno bolj uveljavljala časopisna oglas.

Prvi oglas je izšel leta 1652. V njem priporoča neki knjigarnar svoje knjige. Okoli leta 1680 pa je ustanovil podjetni angleški lekarnar Houghton časopis, v katerem je opisal pomen časopisnih oglasov in vabil podjetnike, naj v njem oglašujejo. Oglaševalce je bilo vedno več. Spoznali so velik pomen tovrstne propagande in polagoma se je časopisna reklama tako razbohotila, da danes mnogi istovetijo časopisno oglašanje s splošnim pojmom reklame. S tem seveda še ni rečeno, da je časopisna reklama vedno najučinkovitejša, toda v mnogih primerih je ta način opozarjanja najširših slojev na svoje podjetje res edinstven. To nam dokazujejo razna velika podjetja, ki so se baš s pomočjo časopisne reklame povzpela do svoje sedanje višine.

Premnogi se ne zavedajo velikega pomena reklame, ampak imajo pripravljeno vedno kak izgovor, da se ji izognejo. Tako često slišimo: »Ne potrebujem reklame; dobro blago in nizke cene so najboljša reklama.« Slednje je izven dvoma. Toda spominimo se tukaj velikega ameriškega podjetnika Vanderbilta, ki pravi: »Kako naj svet ve, da mu hočeš nekaj dobrega dati, če mu tega ne oznaniš.« Da, namen reklame je, da nas seznanijo z blagom ter njegovim proizvajalcem, oziroma prodajalcem.

Akviziterja (osebo, ki zbira oglase) odpravljajo razni trgovci tudi z izgovorom: »Kaj bom oglaševal; naročniki lista oglasov itak ne bero.« Res, nekateri bralci ne polagajo posebne važnosti na oglase, večina pa se zaveda pomena, ki ga imajo časopisni oglasi tudi za kupeca. Posebno v času splošne krize je vsakomur veliko od tega, da izve, kje si more za čim manjši znesek nabaviti vsakdanje potrebščine. Vsakdo si hoče svoje življenje ustvariti čim udobneje in je zato dovteten za marsikatero stvar, ki jo sicer neobhodno ne potrebuje, po kateri pa hipoma začuti potrebo, ko ga je nanjo opozoril časopisni oglas. Omeniti je treba tukaj, da marsikdo samo pri onih trgovcih kupuje, ki oglašujejo v »njegovem« listu; do teh trgovcev ima nekako večje zaupanje kot do drugih.

So tudi trgovci, ki pravijo: »Saj sem enkrat oglasil, pa ni bilo uspeha.« Tem bodi povedano, da nobeno drevo ne pade na prvi zamah. Pri oglaševanju je treba na vsak način tudi vztrajati. Da bi samo enkrat objavili oglas — razen v nekaterih primerih — skoraj nima smisla. Kakor

Dr. Al. Kuhar, Ljubljana:

Zunanjepolitični obzornik

Mrko se zaključuje zunanjepolitični obračun leta 1936. Steer se držijo plemenite mirovne sile, ki so odsev naše visoke duhovne kulture, ravnovesje z razdiralnimi goni, ki so izraz našega duhovnega opadanja. Kako dolgo še, se sprašujemo s strahom v srcih in že merimo bodočnost s težkim vprašanjem: Kdaj bo vojna?, mesto da bi jo merili z optimističnim zanosom: Kdaj bo nastopil mir? Le božični prazniki postajajo zares vsakoletne resilne postaje na tej vznemirljivi poti, po kateri dere človeštvo, kajti tudi v mednarodni politiki posijejo njegovi žarki s toploto v razvnanje živčevje narodov ter mu osvežijo zopet zakone človeške skupnosti in zapovedi ljubezni do bližnjega. Čeravno je torej letni obračun mednarodnopolitičnega življenja obremenilen in bi človek mislil, da v njem ne najde nobene razveseljive postavke, ne smemo pozabiti na vsakoletne božične poslanice, ki prodrejo tudi v srca brezvrstnih državnikov in pred katero utihne vse bučanje strasti, ki se prelivajo od naroda do naroda. Božič bo gotovo tudi letos ponovil vsakoletni čudež, da se bodo vsi kulturni narodi, naj se med letom še tako sovražijo, zopet čutili kot ena sama velika družina, ki jo veže in družijo ena in ista

človeka, s katerim samo enkrat mimogrede nekoliko besed spregovorimo, prej ali slej pozabimo, tako mnogo prej pozabimo oglas, ki smo ga le enkrat nekje čitali. Neki reklamni strokovnjak daje nasvet, najmanj sedemkrat oglaševati, češ: »Prvi oglas spregledamo, drugega šele opazimo, tretjega čitamo, a pri tem nič ne mislimo, četrtega čitamo s premislekom, pri petem govorimo o njem z ženo, pri šestem imamo namen ob priliki nekaj kupiti, in šele ko zagledamo oglas sedmič, stopimo v oglašeno trgovino.« In res govore dejstva, da imajo šele ponovna oglaševanja uspeh.

Trgovec, ki pravi: »Ne rabim reklame, imam svoje stalne odjemalce, ki vedno pri meni kupujejo«, naj premisli, da nima nikakega jamstva, da mu ne bi podjeten konkurent prav z reklamo odvrnil njegovih stalnih kupeev.

Se en izgovor je: »Po časopisnih oglasih pridobljeni kupci ne prinašajo niti toliko prometa, da bi bili z njim plačani oglasi.« Toda treba je pomisliti: Namen reklame namreč ni pridobiti nam enkratnega kupeca, ampak pridobivanje stalnih odjemalcev. In vsak trgovec ve, kaj pomeni zanj čim večji krog stalnih kupeev.

Slabemu uspehu oglaševanja je pogosto kriva napačna izbira časopisa, v katerem oglašam. Vzemimo primer, da izhaja neki zdravniški list v 2000 izvodi, neki informativni dnevnik pa se tiska v 20.000 izvodi. Bo zaradi toliko večje naklade dnevnik uspešnejši za oglaševanje kakor pa zdravniški list? To je popolnoma odvisno od predmeta, katere nameravamo priporočiti. Poizvedovali bomo, koliko zdravnikov je, in ko zvedemo, da jih je malo čez 2000, smo lahko prepričani, da je skoro vsak zdravnik naročnik ali vsaj čitatelj zdravniškega lista. Prebivalstva šteje n. pr. dežela okrog 1.000.000. Potemtakem se razgubi onih 20.000 izvodov dnevnika med množico prebivalstva. Če hočemo tedaj oglaševati predmete, ki jih rabijo zdravniki, ne bomo oglaševali v dnevniku, ker ne vemo, ali ga čitajo vsi zdravniki, ampak bomo oglaševali v zdravniškem listu. V zdravniškem listu pa ne bomo oglaševali poljedelskih strojev, pa tudi avtomobilov ne bomo priporočali v delavskem časniku. V listu, ki ga čitajo izključno le mali kmetje, ne bomo priporočali pisalnih strojev ali drugih predmetov, ki jih naš kmet ne rabi.

Iz navedenega sledi, da ni merodajna samo naklada lista, če hočemo uspešno inserirati, ampak je treba tudi upoštevati predmete, katere hočemo oglaševati. Za obče rabljene predmete (jedila, obleke, perilo, obuvala, milo, pohištvo, ure, radio aparate, šivalne stroje itd.), ki jih rabi vsakdo, pa bomo oglaševali v listih, ki pridejo v čim večjem številu med narod. Oglasi, priobčeni v takih listih, bodo oglaševalcu vedno in vedno znova pripeljali nove odjemalce, ki mu bodo postali stalni, če jim bo postregel z dobrim in izbranim blagom. V časopisu pa, ki ga prejema vsi stanovni, bo s pridom oglaševal vsakdo, komur je za razmah njegovega podjetja.

Velika potreba po odpuščajoči ljubezni do Boga, ki je človek postal, da bi lažje delil srečo ljudem — svojim neboljgim otrokom. Naj bo slika še tako temna in črna, ko bo posvetil na njo čar krščanskega božiča, se bodo tudi na njej pokazali obrisi lepих vrednot, ki se jih bo božja previdnost posluževala, da obvaruje človeštvo pred prepodom, kamor bi moralo strmoglaviti, če bi sledilo svoji lastni teži.

V preteklem letu 1936 se je v mednarodnem življenju pojavila neka nova zanimiva okolnost, ki je že dolga desetletja v politični zgodovini narodov nismo srečali. Narodi so bili tudi do sedaj razdeljeni v tabore. V tabore različnih imen. Narodi so se med seboj ljubili in sovražili z mnogih vidikov. Ločila so bila čisto političnega, narodnostnega ali gospodarskega značaja. Pohlep po nadoblasti se je tudi v mednarodnem življenju izživil po zakonih kapitalistične kulture, ki pravi, da sila dela pravo, da moč deli pravico in da morajo duhovne vrednote kloniti pred snovnimi dobrinami. Imeli smo tabore velikih sil in malih sil, tabore revnih držav in bogatih držav, tabore narodnostno nasičenih držav in tabor potepantih narodov, tabore oboroženih držav in tabore raz-

oroženih, tabor kolonijalnih velesil in tabor kolonijalnih narodov, tabor zmagovalcev in tabor premagancev, tabor imperijalističnih mogočnih držav, ki so na vseh svojih mejah silile čez, in tabor slabotnih držav, ki so se morale pritisku umikati in močnejšemu služiti. Med temi tabori je gradil demon materializem svoje razdiralne rove, razpihaval nizke strasti in z reklamnimi gesli, ki je vsa prepleskal z najbolj »plemenitim« nagibi, rušil človeško skupnost. V letu 1936 pa smo dobili še novo razdelitev, najbolj nevarno med vsemi, ker zadira v osnove človeške duhovne biti. Menim namreč ločilo narodov na podlagi svetovnonazornih nasprotstev.

V moderni zgodovini so redki primeri mednarodnih napetosti iz svetovnonazornih razlogov. V 17. stoletju, v dobi tako imenovanih verskih vojn, smo v moderni zgodovini prvič doživeli takšno ločitev. Boji so ravno zaradi tega bili tako krvavi in tako dolgotrajni. Šele po dolgih letih, ko se je izkazalo, da so se za verske boje začele polagoma skrivati politične pohlepnosti posameznih vladarjev, je zastrupljenost ponehala in nasprotja so se spremenila v bolj enostaven račun — kdo je vojaško močnejši. V drugič smo doživeli podobno ločitev duhov proti koncu 18. in v začetku 19. stoletja, ko so revolucionarne ideje francoske revolucije stopile v borbo s takratno konservativno miselnostjo. Nad 60 let je ta svetovnonazorna borba odmevala po Evropi. Boji so bili hudi, dolgotrajni, dokler socialne in politične ideje revolucije niso dobile premoč in se je narodov polastila zopet strast po pridobivanju blagovnih vrednot. Svetovna vojna z idejami svetovnonazornega značaja nima nobene zveze. Samo v zelo omejeni meri smemo govoriti o idejah, ki so si stopile nasproti, in to le samo v toliko, v kolikor so mali, teptani narodi videli v svetovni vojni možnost, da si pribore narodno neodvisnost ter so samo zato sprejeli soudeležbo pri borbi, ki je v glavnem veljala le obračun med imperijalističnimi težnjami posameznih velesil. V vseh 17 letih, ki nas ločijo od svetovne vojne, pa tudi nikjer nismo doživeli primere, da bi se mednarodna nasprotstva zaostrija na osnovi idejnih nesoglasij. Ta posebnost je bila prikranjena preteklemu letu 1936.

Koncem novembra sta Italija in Nemčija pri razgovorih v Berchtesgadenu med Hitlerjem in italijanskim zunanjim ministrom grofom Ciano prvo izpovedali svoje javno nasprotstvo do komunizma ter pripoznali tudi to idejno skupnost kot osnovo svojega političnega sodelovanja. Teden pozneje se je idejni krožek protikomunističnih držav še razširil na Avstrijo in Madjarsko ob priliki dunajskega sestanka rimskega bloka. Zopet teden dni pozneje pa sta Nemčija in Japonska v Berlinu javno podpisali mednarodnopravno pogodbo, v kateri se obvezujeta, da bosta borbo proti komunizmu vodili skupno in s skupnimi sredstvi, in kjer vabita tudi druge države, naj se protikomunistični tabor narodnopravno nastal. Pravni povod njegovega rojstva je svetovnonazorno nasprotje do komunizma in njegovih pojavov po svetu. Tako smo prvič po francoski revoluciji na podoben način kot takrat — protikomunističnemu taboru naše dobe je podobna takratna »sveta aljansa« evropskih vladarjev — dobili v svetovno politiko ločilo svetovnega nazora, ki mu iskrenosti še ne smemo odrekati. Kajti nasprotstvo med narodnim socializmom odnosno fašizmom in komunizmom ni v prvi vrsti političnega značaja, marveč izvira iz drug drugega izključujočih idejnih osnov. Politično postaja šele v toliko, v kolikor sta obe ideji našli vsaka svojo politično obliko v državah, ki sta jih po svoje preoblikovali.

V svetu, kot ga gledamo na koncu leta 1936, opazamo torej tri tabore držav, ki so ostro opredeljeni in bodo tako ostali še nekaj časa ter usmerjali razvoj svetovne politike. Trije tabori pa so naslednji: Komunistični, protikomunistični ter končno vmesni ali nevtralni tabor.

Komunistični tabor se zbira okrog sovjetske Rusije kot države, ki ji je komunistična internacionala (Komintern) gonilna sila njenega notranjega življenja in njene zunanje politike. Če bi se bila sovjetska Rusija omejila zgolj na svoje državno ozemlje in samo njega preoblikovala po komunističnih vzorih, bi v mednarodno življenje ne posegala kot motilka mednarodnega sožitja. Ker pa je bistvo Kominterne, da naj bo sovjetska Rusija samo prva močna državna celica, organizirana po naukih komunizma, in da naj kot matična celica z vsemi sredstvi pripravlja svetovno revolucijo, ki naj vse narode sveta preoblikuje v komunistične državne in družabne oblike, je po-

segla v mednarodno življenje kot nasprotnica obstoječega reda in izzvala odpor na isti način, kot vojskovodja, ki je prekorajil meje svoje države. Okrog sovjetske Rusije se zbirajo države, ki jo ali politično potrebujejo ali so ji idejno bolj sorodne kot fašizmu. Naloga Kominterne je krog prijateljev širiti, naloga sovjetske vlade pa prijateljstvom dati obliko političnih sporazumov. Komintern opravlja svoj posel predvsem na ta način, da skuša javno mnenje po tujih državah prekasiti v svoj priloge, spraviti svoje simpatizerje na oblast in tako izročiti dotične države v roke sovjetskimi diplomatom, ki potem že uredijo ostalo. Takšnih poseganj v svetovno politiko imamo nešteto. Zmede na Kitajskem so v veliki meri plod delovanja agentov Kominterne. Dogodki v Mehiki in po nekaterih južnoameriških državah tudi. Revolucionarni poskusi v Avstriji, v Bolgariji, v Grčiji so izraz iste dinamike. Državljanska vojna v Španiji je plod iste strategije. Agitacija za ustanavljanje ljudskih front je zopet le načrtno pripravljeno javnega mnenja, da izroči oblast v roke Kominterni sorodnim strujam. Isto velja za številne upore, ki smo jih beležili zlasti po arabskih deželah in med kolonijalnimi narodi Afrike. Komunistični tabor je torej neizprosno napadel. Njegov cilj je — osvoboditev sveta. V nad vse oboroženi sovjetski Rusiji pa ima ta tabor skoraj nepremagljivo ozadje, ki mu služi kot odskočna deska za organizacijo svetovne revolucije, ki naj ji sledi sovjetizacija vseh narodov.

Protiboljševiški tabor pa je plod komunističnega delovanja, ki izziva odpor. Stvorila ga je Nemčija v prvi vrsti, ker je komunizem smrtni nasprotnik ideologije, iz katere je nova Nemčija nastala, nekoliko pa tudi zato, ker se nemško nasprotstvo do komunizma ujema z njenim še nepogasenim sovraštvom do Rusije. Komunizem in narodni socializem odnosno fašizem drug drugega izključujeta kot dva diktatorja, ki bi rada imela vsak zase neomejeno oblast na istem ozemlju. Kompromisov med njima ni. Protiboljševiški tabor je v osnovi obrambna tvorba, čeravno se ne izključeno, da se bo sčasoma spremenil v napadalno skupino, ki pa potem ne bo več zgolj idejna, marveč bo postala politična. Središče protiboljševiškega tabora je Nemčija. Okrog nje se zbira druge države, ki izpovedujejo nemškemu narodnemu socializmu sorodne ideje o državnem ustroju. Sem spada Italija s svojim fašizmom, ki komunizma že po svojem bistvu ne sme trpeti; sem spadata Avstrija in Madjarska s svojimi polfašističnimi režimi, med tem ko narekuje Avstriji njeno stališče poleg tega tudi še krščansko usmerjena ureditev državnega življenja. Sem je treba pristeti tudi Japonsko, ki ji Komintern doma in na Kitajskem dela velike preglavice in ki zopet na isti način kot Nemčija svoje nasprotstvo do komunizma lahko pokrije s političnim nasprotstvom do ruske države. Vse te našete države so se združile na inicijativno Nemčije. Protikomunistični tabor ima silno močno zaledje v strumno organiziranih vojaških velesilah, a poleg tega lahko računa še na vso moralno pomoč krščanstva, ki z označeno protikomunistično fronto sicer nima ničesar skupnega, razen to, da se nahaja z njim na isti strani barikad, kjer se bori sicer proti istemu sovražniku, a s svojimi lastnimi sredstvi in gotovo tudi z drugimi idejnimi cilji, kot jih zasleduje blok Nemčija-Japonska-Italija.

Nevtralni tabor pa tvorijo države, ki se v idejno borbo med označenima blokoma nočejo vmešavati. To so države, ki iz strahu, da se ne bi idejna borba spremenila v politično, hočejo vsaka na svojem ozemlju pobijati komunizem, a se nočejo vezati z nikomur, ne s komunizmom, ne s fašizmom, češ da je itak politična napetost v svetovni politiki dosegla svoj vrhunec in da je ni treba gnati do skrajnosti s svetovnonazornimi spori, ki bi neizogibno vodili v nov svetovni požar. Nevtralni tabor vodi Anglija, ki so se ji pridružile številne velike, srednje in male države v Evropi in izven nje. Morda bo ravno njihov vpliv preprečil, da se nasprotstvo med komunističnim in protikomunističnim taborom ne bo spremenilo v oborožen spor.

Dobrodušni profesor. Dr. Karol Thiersch je bil znamenit profesor za kirurgijo v Lipskem. Nekoč je med predavanjem opazil, kako eden njegovih slušateljev ne meneč se za predavatelja čita časopis in dela z obračanjem šunder. Ko je slušatelj časopis prebral in odložil, je profesor prekinil predavanje in mirno dejal: »Oh, sestra Ana, prinesite vendar tam le onemu gospodu še kaj časopisja!«

Pomembnejši spominski dnevi

0 Božiču leta 800 je bil v Rimu kronan za cesarja Karel Veliki. Od takrat do danes je preteklo dobro tisočletje. Tudi Slovenci, ki so bili v vednih stikih z Bavarci in pozneje s Franki, o bili v Karlovi državi. Njegov sin Ljudevit Požni ni bil krepak vladar. Zlasti mnogo skrbi so mu delali njegovi sinovi, ki so ga slednjič tudi odstavili. Po njegovi smrti so si trije sinovi v pogodbi v Verdunu (843) državo razdelili. Vzhod je dobil Ljudevit Nemški in z vzhodom skupaj tudi naše slovensko ozemlje.

1. januarja 1863 je bila v Zedinjenih državah Severne Amerike proglašena osvoboditev sužnjev. Glavno zaslug za osvoboditev ima tedanji ameriški predsednik Abraham Lincoln (izg. Linkn). Koliko so črnci pred osvoboditvijo trpeli, nam pretresljivo opisuje roman »Stric Tomova koča«.

4. januarja 1797 je izšel prvi slovenski časopis, Vodnikove »Lublanske Novize«. Bilo je to v dobi največjega razmaha francoske revolucije.

6. januarja 1929 je bila objavljena znana janaarska ustava.

7. januarja 1844 je bil v Hrvači pri Ribnici rojen veliki jezikoslovec o. Stanislav Škrabec. Slovenski jezik je Škrabec izredno obogatil.

8. januarja 1819 je objavil ameriški predsednik W. Wilson znanih »14 točk«, ki vsebujejo vojne cilje Amerike ozir. mirovne pogoje. Med njimi zahteva 10. točka »svobodno možnost za samostojen razvoj avstrijsko-ogrskih narodov«.

9. januarja 1856 je bil rojen pesnik Anton Aškerc.

10. januarja 1920 je bila ustanovljena Zveza narodov, ki ima svoj sedež v Ženevi v Švici. Ravno sedaj, o Božiču, prazniku miru, so nam stremjenja te zveze posebno draga. Od vseh strani napadana, omalovaževana in zaničevana je vendarle ostala zvesta svojim visokim ciljem in je doslej za ohranitev miru prav veliko naredila. Države Male zveze, t. j. Jugoslavija, Češkoslovaška in Rumunija — so ji vedno zveste članice.

18. januarja 1871 je bilo v Versaillesu (izg. Verzaju) pri Parizu obnovljeno nemško cesarstvo. Prvo nemško cesarstvo je trajalo od l. 962 do l. 1806; imenovalo se je »sveto rimsko cesarstvo nemške narodnosti, pozneje pa zaradi svoje častiljive starosti »tisočletno cesarstvo«. Prišlo se je z Otonom Velikim, enim izmed naslednikov gori imenovanega Ljudevita Nemškega, končalo se je s Francem II. Obnovljeno cesarstvo je trajalo do zaključka svetovne vojne, do l. 1918. Zadnji cesar je bil Viljem II., ki živi sedaj v izgnanstvu na Nizozemskem. Hitlerijanstvo vidi v sedanji državi tretjo veliko dobo in pravimo nemški državi zato sedaj po nemško »tretji rajh«. Prvo cesarstvo je bilo pokopano od starosti, drugo od nadutosti. Tretji rajh?

19. januarja 1876 je bil rojen pesnik Dragotin Kette.

23. januarja 1878 je bil rojen pesnik Oton Zupančič.

25. januarja 1348 je bil v naših krajih močan potres. Na Koroškem se je zrušila vsa južna plat Dobrača in je pokopala pod seboj mnogo vasi. Kmalu po potresu je prišla iz Italije k nam kuča in je nastopila s toliko silo, da so izumrle cele vasi in da je v mnogih mestih le še redek človek ostal v hiši. Zdravniška pomoč je bila brezuspešna. Bolnikom so dajali hrano s pomočjo drogov skozi okna, mrtvece pa so kar z železnimi kavli vlačili ven iz selišč in jih metali v skupno mrtvaško jamo. Prenehale so vse družinske in družabne vezi. Ljudje so zapuščali svoje delo in svoja skrivališča, bežali so v gozdove ter so kot blazni begali sem in tja, skrbno se ogibajoč drug drugega, da se ne bi okužili. Obrt in trgovina sta prenehali, cele pokrajine so ostale neobdelane, ker so ljudje pomrli ali se pa v topi brezupnosti vdali brezdelju. Slednjič je kuča sama v sebi umrla. Pri nas so kugi rekli »črna smrt«. Običajno so se naredile pod pozduho velike črne bule, ki so se po nekaj dneh razpočile in širile strašen smrad. Bolnik je kmalu z gotovostjo umrl. Kdor je imel take bule in je kihnil, so se še prej razpočile. Ljudje so vedeli, da razpočanju sledi smrt in so rekali »Bog pomagaj!« Zato rečemo še sedaj tako, če kdo kihne, pa večinoma ne vemo, od kdaj je to v navadi. Prof. dr. V. Šarabon.

TEODOR KORN, Ljubljana, Poljanska c.

krovski in kleparski mojster

želi vsem svojim strankam srečno novo leto

Veselo in srečno novo leto

želi vsem znancem in
prijateljem gradbeno
in tesarsko podjetje

ANTON MAVRIČ

mestni stavbenik in sodni izve-
denec v Ljubljani

P i s a r n a :
Turševa cesta 55
Telefon šte. 33—82

Priporoča se tudi v novem letu za
naklonjenost in mnogoštevilen obisk

Prijaznost pa takal Če je slavni Brahms prišel v družbo, pa mu ta ni bila po godi, je vzel klobuk in jo pobrisal. Nekoč pa ga je neka gostiteljica vsa razburjena ujela, prav ko je hotel iz hiše. »Kaj, Vi nas hočete že zapustiti, mojster?« — Brahms pa je zarenčal: »Da, in če sem morda pozabil katerega izmed vaših častitih gostov razžaliti, mi oprostite!«

Lovro Pičman, kleparstvo Ljubljana — Hirska ulica 15

telefon interurban 29—11

želi vsem svojim strankam srečno novo leto

Ugnal jih je. Nestroy je pisal burke, pa tudi sam je na gledališkem odru nastopal. Pri takih prilikah si je kaj rad privoščil Dunajčane. Ko so dunajski peki sklenili: peči manjše žemlje, je nekoga večera nastopil Nestroy na odru v črnem fraku, ki je imel gumb v obliki žemlje. Pekovski ceh se je čutil užaljenega ter je Nestroyja tožil. In res je moral umetnik za 48 ur v kebo.

Ko pa je kazen odsedel in spet nastopil na odru, ga soigravec med igro vpraša, če ni moral morda v zaporu stradati. Nestroy mu je odvrnil: »Ne, nikdar! Jetničarjeva hčerka se je bila namreč vame zaljubila in mi je redno dajala skozi ključavnico luknjico dunajske žemlje.« — Sedaj so se morali tudi dunajski peki smejati

Ilustracije in klifjeji

dajo reklami žele pravo lice. — Za reklamo v visokih nakladah upražujte le offsettisk, ki je danes najcenejši!



Kamenotisk • Knjižotisk
Bakrotisk • Klifarna
Litografija • Offsettisk

**JUGOSLOVANSKA
TISKARNA
LJUBLJANA
KOPITARJEVA UL. 6**

M. K.:

Pesem polja

(Nadaljevanje.)

10.

Za Tineta so se dogodki razpletali kaj slabo. Mirko je pričal proti njemu. Govoril je odločno in vedno enako. Tinetu ni čisto nič pomagalo, če je še tako zatrjeval, da je nedolžen. Nekaj strašnega je bilo sedeti v tej grozi vzbujajoči, vlažni temnici, med tem ko je zunaj tako lepo sijalo jesensko sonce in so doma na vse pretege hiteli spravljati pridelke. Skozi majhno, gosto zamreženo okence je prihajalo le malo svetlobe v mračno luknjo. Nikogar ni imel, ki bi mu mogel kaj povedati. Besnel je Tine, valjal se po tleh, klel, grizel rjuho! Naposled pa se je umiril, molil je in bil pripravljen na karkoli. Prepričan je bil, da se mora njegova nedolžnost izkazati, da se bo zgodil čudež in bo strela z jasnega neba udarila v Mirkota. Kadar se je spomnil na Ančko, je postal žalosten, da bi najraje umrl. Bog ve, kakšne srčne muke trpi sirota in gotovo jo po vrhu zalezuje še ta malopridni Mirko. O Bog, o Bog, zakaj me tako skušaš? — Človeka ni imel Tine pod milim nebom nobenega. Ječar, ki mu je po trikrat na dan prinašal jedi, je bil prepričan, da ima pred seboj morilca in ni maral prav nič govoriti z njim. Vsak teden ga je za kratko urico obiskal duhovnik, ga vzpodbujal in tolažil, naj ne omaga in naj ne izgubi zaupanja v božjo pomoč. Tu in tam ga je obiskal njegov zagovornik, star gospod, navajen gledati človeku v dušo. Spoznal je Tineta in bil trdno prepričan, da je fant nedolžen in da mu je le zlobni Mirko naredil to strašno nesrečo, a pomagati mu ni mogel. Spraševal ga je to in ono, a ubogi Tine je odgovarjal in zatrjeval venomer le to, da je povsem nedolžen.

Oni strašni dan, — bilo je pozno jeseni, ko je stal Tine pred poroto —, je bilo v dvorani mnogo ljudi. Prišli so tudi Podlesnikovi iz Rovtov in Korenovi z Bukovega vrha.

Državni pravdnik je prečital obtožnico in je s črnimi besedami orisal zločin. Nazadnje je vprašal Tineta, če ima morda še kaj pripomniti.

»Nedolžen sem!« je bolestno zaklical Tine. Državni pravdnik se je nasmehnil. »Presneto je zakrknjen.«

»Vsi divji lovci so taki,« je menil sodnik. Potem je vstal zagovornik in v dolgem, prepričevalnem govoru dokazoval Tinetovo nedolžnost. Nazadnje se je obrnil še k porotnikom: »Gospodje porotniki! Prisegli ste, da se boste vedno ravnali le po svoji vesti. Ostanite tudi danes zvesti svoji prisegi, pa bo še danes nedolžni človek dihal prosti zrak!«

Porotniki so se podali v posvetovalnico in vsak je dobil svoj listek z vprašanjem, ali je Valentin Žagar kriv smrti Antona Korena. Tam v kotu je nervozno vrtel svinčnik med prsti porotnik Janez Šumi. Hm, je ali ni Valentin kriv? Vse okoliščine res pričajo zoper njega, a njemu se le dozdeva, da je Mirko samo iz osebnega sovraštva krivo pričal čezenj. Zloben človek je videti ta Mirko Kovač. Ali Valentin je bil divji lovec? Hm, kaj za to! Ali so res vsi divji lovci hudobneži? Ne, ne, saj je on sam tudi lovil v mladih letih. Fant je nedolžen, to je kakor amen v očenau. Vzel je listek in nanj napisal: »Nedolžen je.« Pobrli so listke in porotniki so se vrnili v sodno dvorano.

Ljudstvo je nestrpnno pričakovalo izida. Ančka je strmela z vročimi očmi v sodnika, kakor bi mu hotela z obraza brati Tinetovo usodo. Sree ji je ključalo, da ji je hotelo počiti. Tine je pa slonel na zatožni klopi negiben, kakor mrtev.

Tedaj se dvigne sodnik in položi roko na debelo knjigo na mizi in pove, da so porotniki potrdili, da je Tine kriv Antonove smrti, samo en glas je za njegovo oprostitev. Svečano je sodnik dvignil glas in jasno, razločno govoril obsodbo.

»V imenu Nj. Vel. kralja izjavljamo, da je Valentin Žagar radi umora Antona Korena obsojen na smrt na vešalih!«

Ančka je kriknila in se onesvestila. Tinetovi domači so planili v glasen jok, Korenovi so stali blede. Mirko je prvo prebledel, potem pa mu je zmagozaven nasmeh skrivil ustnice. Porotnik Janez Šumi je vzdrltel po vsem telesu in si z obema rokama pokrtil obraz, zagovornik je pa začudeno zmajal z osivelo glavo. In Tine? On se je zrušil pod težo strašne obsodbe. Slišal je le še Ančkin krik, potem pa je čutil samo še ogenj, pekoč ogenj v prsih. Zagovornik mu je dvignil glavo in mu bodrilno zaklical:

»Pogum, mladi mož, resnica se mora izkazati!«

Dva ječarja sta ga prišla in odvedla skozi mrmrajočo dvorano. Vsi so bili prepričani, da je Tine nedolžen. Le malo jih je bilo nasprotnega mnenja.

Mlad zdravnik se je trudil z Ančko, okrog so stali Korenovi. Podlesnikovi so se v silni boli in sramoti kar nekam izgubili. Tine je uzrl smrtno blede Ančko in korak mu je zastal.

»Ančka! Nedolžen sem, Ančka!«
Ančka se ni zavedala, stari Koren pa se je obrnil k Tinetu in mu s solznimi očmi rekel:
»Nedolžen si, Tine! Bog bo izkazal tvojo nedolžnost!«

Pa ječarja sta Tineta odvedla dalje. Ančko so počasi spravili k zavesti.
»Tine!« to je bila prva njena beseda.
Stari Koren se je sklonil k hčeri.
»Tineta so odgnali pravkar.«
»Moj Bog, oče, Tine obešen!«
»To se ne more zgoditi, veruj mi, Ančka!«
Ančka je prišla toliko k zavesti, da so mogli zapustiti sodno dvorano in se odpeljati domov. Tine je pa ostal med vlažnimi stenami in topovdano pričakoval, kdaj mu po krivici prestrežejo nit življenja.

11.

Ančko je žalost kar vidno jemala. Od dne do dne bolj blede je postajala, oči so ji bile obrbljene s črnimi kolobarji. Nikomur ni tožila, edino očetu, ki jo je lepo tolažil, je zaupala svojo bolečino. Oče je s skrbjo gledal venečo hčerko in ugibal, kako bi jo utolažil. Ko je Ančka videla, da prizadeva očetu skrbi, je zaprla žalost vase. Nikomur ni več tožila, le pred Marijino sliko je preklečala mnogo nočnih ur. Njena sobica je videla premnogo vročih solza in čula mnogo vzdihov.

Jesen, pozna jesen je prišla v deželo. Ančka je z žalostnimi očmi gledala odpadajoče listje in veneče cvetje.

»Tako bom ovenela tudi jaz!«

Tako težko ji je bilo srce, ko je zrla Jelovico, že vso porumenelo in je videla po tleh ležeče liste, sama znamenja smrti. Temni oblaki so se podili po nebu. Ančka je otožno zrla za njimi. Kako lepa je bila letos pomlad, polna življenja in vriska. Vsa smejoča se je prelila v poletje, žarko in veselo. Srce ji je bilo tedaj polno skrivne sreče. V mislih je obnovila vse one večere, ko je Tine prihajal pod njeno okence. In potem Mirko! Od kar je ta malopridnež začel laziti za njo, ji je sreča umrla. In potem! Tine je šel za mesec dni v zapor. Komaj par dni potem je Mirko ubil Tončka in krivo pričal čez Tineta. In zdaj Tine čaka na vešala. Vsak dan pričakuje, kdaj bo zvedela grozno novico, da je Tine obešen. Kdaj ji bo še ta poslednji meč predril srce?

»Ah, nikdar več ne bom zrla cvetočega drevja, ne žarečega žita in ptičjega petja tudi ne bom več čula.«

Ta misel je živela v njej. Čutila je, da so te njene besede resnične. V prsih jo je peklo in skelelo.

V drugi polovici novembra, ko so že ljudje nagrabili stelje in napravili drv za zimo, je nadoma zapadel sneg.

Ančka se je začudila zjutraj, ko so ležala pred njo polja, zavita v zimski plašč, in je gozd v dalji skrivnostno molčal. Zazeblo jo je prav na dnu srca. Spomnila se je nečesa in je kar po celem snegu stekla na mali vrtič ob hiši. To jesen ni bilo slane in zato je pustila velik rožmarin na klopici v vrtiču. Ves zasnežen, polomljen in upognjen je stal tam. Otrebila ga je snega, a sesedel se ji je kar pod rokami. Odnesla ga je noter in ga postavila v vežo, zlomljenega, uničenega.

»Oče, rožmarin, glejte, mi je zapadel sneg.«

»Škoda ga je, Ančka, lep je bil.«

Ančka se je nečesa domislila in dihnila:

»Če ovne rožmarin, umrje deklet.«

Koren jo je samo žalostno pogledal in odšel v hišo.

Dobrih štirinajst dni pozneje so zvedeli, da je Tine pomiloščen na dosmrtno ječo.

»Verujmo, da bo Bog, ki ga ni pustil obesiti, tudi dokazal njegovo nedolžnost,« je menil stari Koren.

»Vendar težko, da bi Mirko zločin priznal,« je menil Jože.

»Pomni, sin moj, da Njegov bič lahko pripravi najbolj zakrknjenega grešnika do kesanja in priznanja.«

V pogovor se je vmešala Ančka in si brisala solzne oči:

»Oče, ali ni mar bolje umreti, kakor pa biti do smrti prikovan v strašni ječi?«

»Ančka, Bog že ve, kako je bolj prav.«

Nje pa Tineta pomilostitev ni utolažila, nasprotno, od dne do dne ji je bilo hujše. Nekega nedeljskega popoldneva po večernicah je stopila v župnišče. Na mizo je položila denar.

»Za mašo za rajkega Tončka sem vam prinesla.«

»Aha, za Tončka. Hudo vas je zadelo, res hudo.«

Ančka si je brisala z robčkom solzne oči.

»Oh, gospod, vi si še misliti ne morete, kako je to hudo.«

Župnik se je obrnil k Ančki in ji ljubeznivo ponudil stol.

»Sedi, Ančka. — Tine je pomiloščen na dosmrtno ječo, kaj ne? Čital sem v časopisu.«

»Gospod, Bog ni mogel dopustiti, da bi nedolžnega obesili.«

Stari župnik se je zagledal v črne, lepe, a neznansko žalostne oči.

»Ančka, ali si ti prepričana, da je Tine nedolžen?«

»Prisegam Vam, da je res nedolžen!«

»Čudno. A Mirko je prisegel drugače!«

»Mirko ti je sam morilec!«

Župnik je postal pozoren. Sedel je Ančki nasproti in jo prosil, naj mu pripoveduje. Ančka mu je povedala po resnici vse; čisto vse. Župnik jo je poslušal in tudi začel verjeti, da je Tine nedolžen. Potem pa je deklico mehko prijel za roko in ji pokazal v kotu trpečega Zveličarja.

»Poglej, Ančka, ta je po nedolžnem trpel in na križu umrl.«

»Saj vem, gospod, a vendar mi je tako hudo!«

»Hudo ti je, pa se boš že utolažila. Saj čas zaceli vsako rano!«

»Moje ne bo nikoli.«

»Tvoje ne bo! O til! se je starček razvnel.«

»Tudi tvojo bo. Greh je, Ančka, tako misliti in govoriti. Moli, Ančka, Bogu zaupaj svoje nadloge, pa boš lažje nosila svoj križ. In k meni pridi včasih, od otroških let te poznam. Odkritosrčno mi zaupaj svoje bolečine, pomagal ti bom nositi križ, kakor Simon iz Cirene. In molil bom zate, pa tudi ti moli, mnogo moli. Zdaj pa pojdi, Ančka, in kmalu se zopet oglasi.«

»Bom, gospod. Hvaljen Jezus!«

»Na veke. Amen.«

Ančka je odšla po stopnicah, stari župnik je pa otožno zrl za njo. Smilila se mu je.

»Ne bo prenesla, preveč ji je hudo,« se je menil sam s seboj. »Morda je božja volja taka, da uvene v cvetu let. Molil bom zanjo.« Pobožno se je prekrižal: »In nomine Patris et Filii...«

Ančke gospodove besede niso kdovekaj potolažile. Videla je, da jo starček le tolaži, dasi ve, da ona tega ne bo prenesla.

Na poti domov je srečala sredi polja Mirkota. Rdečica jo je zalila, a nikamor se mu ni mogla izogniti. Na ozki gazi je obstal tik pred njo, da je morala tudi ona obstati.

»Kje ste hodili, Ančka?«

Ančko je tolikšna nesramnost pogrela in dovolj trdo mu je zabrusila v obraz:

»Nesramneži! Vi me še upate nagovoriti! — Najprej ste mi ubili brata, potem ste spravili Tineta v dosmrtno ječo,« je zaihtela.

Mirko je obstal, kot bi treščilo vanj. Prebledel je, a se v hipu zbral in odgovoril mirno, toda s tresočim glasom:

»Zakaj me dolžite vsega tega, Ančka? Pričeval sem po resnici, ker sem se bal, da ne bi bil zaradi Tineta po nedolžnem obsojen kdo drugi. Neopravičeno me žalite, Ančka.«

»Tine je vendar nedolžen,« je bolešno dahnilo dekle.

»Rotim se vam, Ančka, da je on res morilec. Ančka, ali je mogoče, da vi še vedno ljubite morilca svojega brata?«

»Nedolžen je in vi imate na vesti, da on hira in umira med vlažnimi stenami. Vi pa imate tudi na vesti mene, saj jaz tega ne morem prenesti; umrla bom od žalosti.«

Mirko se je zazrl v njeno žalostno blede lice in se prestrašil ob misli, da bi njene besede utegnile postati resnica.

»Ančka,« se je raznežil. »Ančka, ne umreš, ne smeš umreti. S teboj vred bi od prevelike žalosti umrl tudi jaz. Ančka, ne delaj mi težkega srca, ko te tako ljubim.«

A Ančka je stopila v sneg, da se ga je izognila in odbrzela proti domu, saj se je že mračilo. Narednik je tožno zrl za njo in obup mu je pretresal srce ter — budil vest.

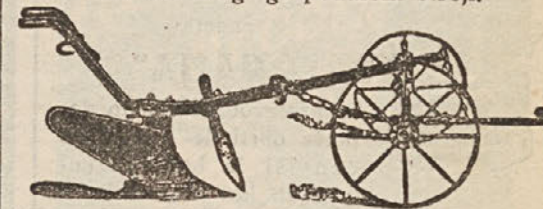
»Zaman, vse zaman. Sovražji me in res bi utegnili shirati od same žalosti. O, pa tega bi ne prenesel, umrl bi tudi jaz, prav gotovo bi ne mogel več živeti.«

Okrenil se je in s povešeno glavo odkorakal naprej. Tam pri svetem Primožu pa je zazvonilo Ave Marijo.

(Dalje sledi.)

Ni prezgodaj

če zahtevate že sedaj od nas ponudbe in informacije glede plugov. — Pravočasno se boste lahko odločili za nabavo. — Na zalogi tudi vsi drugi gospodarski stroji.



FERDO SMOLA - Sv. Jurij ob juž. žel.
poljedelski stroji in plugi
Podjetne zastopnike iščemo!

Razgovor v železniškem vozu.

Francoz: »Kakšna kriza? Pri nas ni krize. Če pri nas nimate denarja, lahko prodate svoje možgane. Po smrti pripadajo kupcu.«

Anglež prezirljivo pogleda Francoza, si nažge pipo in reče: »To ni nič! Lahko se pripeti, da kdo nima možgan. Kaj potem? Pri nas lahko prodaste kaki spiritistični družbi svojega duha. Potem imate samo to dolžnost, da se po smrti javite družbi kot duh.«

Nekaj časa vse molči in občuduje Angleža. Skromno se končno oglasi neznanec:

»Gospoda, pri nas lahko človek proda volilno pravico. Enostavno se obvezete, da boste tudi po smrti glasovali.«

Vse začudeno gleda neznanca. Končno se nekdo ojnajači: »Odkod pa ste Vi?«

»Iz Avstralije.«

(Prosto po »Ošišanem jezuc.«)

Hranilnica in posojilnica v Šenčurju

želi vsem svojim vlagateljem in članom

blagoslovljen Božič in srečno novo leto 1937

Nove hranilne vloge obrestuje po 3 $\frac{1}{2}$ %
in jih brez zadržka izplačuje.

Dve škotski. (Škoti veljajo za najbolj skopuške ljudi na svetu.)

1. Trije Škoti so se prepirali, kateri izmed njih zna bolje varčevati.

Prvi pravi: »Jaz vsakikrat, kadar pomočim pero v črnilo, črnilnik zaprem, da ne bi črnilo prehitro izhlapelo.«

Drugi pa: »Jaz vsak večer, preden ležem spat, ustavim uro, da se ne bi kolesje ure, kadar spim, brez potrebe izrabljalo.«

Tretji: »To vse skupaj ni nič. Jaz ne čitam več ničesar, da se mi ne bi očala prekmalu izrabila.«

2. Po več letih se je Škot vrnil iz Amerike na svoj dom. Čim je stopil v domačo hišo, se je začudil: oba njegova brata sta nosila dolgi bradi. »Čemu pa to?« — vpraša. — »Hm, ko si odpotoval v Ameriko, si odnesel seboj tudi britev.«

Srečno in veselo novo leto želim vsem svojim odjemalcem ter se priporočam za nadaljnji obisk. Naznanjam, da kupujem vse vrste deželnega blaga po najvišji dnevni ceni ter ga tudi zamenjavam za blago.

Franjo Golič - Buče
trgovec z mešanim blagom

Učitelj: »Kakšne lase so imeli stari Germani?«

Učenec: »Sive!«

Za vsa mizararska dela Vam priporočamo trdko

Dovč Josip, splošno mizarstvo
Savljice 71, p. Ježica

Izkušen zdravnik. Bolnica: »Gospod doktor, zbolela sem, ker preveč delam.« — Zdravnik: »Pokažite jezik!«

✓ novem letu

1937
naj bodo

Peko

čevlji Vaša obutev!

Dober svet je zlata vreden. Pisatelj Mark Twain je v svojih mladih letih vodil »listnico uredništva« pri nekem malem časopisu. Neki naročnik mu piše: »Imam konja, ki je včasih povsem pravšen, zdrav in priden, včasih pa ves slaboten, da mislim: Zdaj, zdaj se bo stegnul. Kaj naj napravim?« Mark Twain sicer ni bil živinozdravnik, pač pa bistra glava in je odgovoril: »Kakor hitro opazite, da je vaš konj spet enkrat dober, ga prodajte, pa hitro!«

Profesorska. Gospod profesor Pika je ves zapljen v svoje delo: izračunati hoče, kdaj se pokaže na nebesu prihodnja repatica. Pa vstopi njegova žena Avrelija in skrbno vpraša: »Dragi možiček, kdaj naj ti pripravim kosilo?« — »13. decembra 1943,« dě profesor Pika zmagoslavno.

Zavarovalniška. »Žal Vas ne moremo življenjsko zavarovati.«

»Kako da ne?«

»Saj imate vendar že 92 let.«

»Prav zato bi me lahko zavarovali. Statistika Vam vendar pove, da je umrljivost pri teh letih zelo redka.«

Čustva in zaročni prstan. Ona: »Zakaj hočem razdreti zaroko, sprašuješ? Ker so se pač moja čustva napram tebi spremenila.«

On: »A tako. Seveda mi vrneš tudi zaročni prstan z briljanti.«

Ona: »Čemu! Napram prstanu se vendar moja čustva niso prav nič spremenila.«

Zadnja beseda. Peter je reševal križanico. Pa ga obišče sosed Jaka ter najde Petra vsega zaskrbljenega. — »Za božjo voljo, kaj ti pa je?« — »Vidiš, celo križanico sem že rešil, le zadnje besede ne pogruntam.« — »Prava reč! Kar moja žena vprašaj, ta ima zmerom zadnjo besedo.«

Gospa Betka: »Da bi shušal, se moj mož več ne vozi s tramvajem v urad, temveč hodi peš.«

Gospa Fini: »No, in uspeh?«

Gospa Betka: »Vsak dan pride prepozno v pisarno.«

(To se more seveda zgoditi le v Berlinu. Pri ljubljanskem tramvaju je baš obratno. Tu velja: Če hočeš zamuditi vlak, se pelji s tramvajem na kolodvor.)



Brzoparilniki
in
gnojnične črpalke
znamke
„GAMA“
so proizvodi izključno domače obrti, le polovico cenejši in boljše kakovosti kot inozemski.

Izdeluje in prodaja jih tvrdka
Ciril Podržaj,
splošno ključavničarstvo,
Iq, p. Studenec pri Ljubljani
Pojasnila in ceniki brezplačno



»Čestitam, ti si pa hitro dobil službo. Najbrž si poznal svojega šefa že prej.«

»Malo sem ga poznal, a glavno je, da me on ni poznal.«

IVAN JAVORNIK — mesar in prekajevalec

Ljubljana — Domobrnska 7, Šolski drevored, Wolfova ul. 12,
Miklošičeva 17 — telefon 2703 in 3157

želi vsem svojim odjemalcem in prijateljem srečno novo leto.

»Ali Vi veste, kaj je večnost?«

»Tudi Vi boste vedeli to, če boste imeli priliko, odplačevati šestcevni radioaparati v mesečnih obrokih.«

IVAN BESENIČAR — Ljubljana

delavnica za precizno mehaniko Selenburgova ul. 6

želi vsem svojim strankam srečno novo leto! Telefon 23—15

Živinozdravnik naj pomaga. Bolnik: »Pomagajte mi, gospod doktor! Delam ko konj, jem ko volk, zvečer sem utrujen ko pes, le spati ne morem. Kako mi je pomagati?«

Zaravnik: »Obrnite se, prosim, na živinozdravnika!«

Vsak sedmi prebivalec Slovenije

čita »Našo moč«. — Čitajo jo naši izseljenci, čitajo jo bratje po celi državi.

Vaš oglas mora imeti uspeh. — Zato vprašajte glede pogojev še danes na naslov: Uredništvo »Naše moči«, Ljubljana, Palača Vzajemne zavarovalnice.

Razgovor srečnih zakoncev. Ona: »Tebi bi bilo najbrže strašno všeč, če bi vzela drugega.« — On: »Bog obvaruj! Še nikdar nisem nikomur želel ne sreče.«

Kaznovana oholost. Na Francoskem je živel pevec, ki mu ni bilo moči odrekati, da dobro poje. Imel pa je slabo lastnost, da se je čez mero bahal s svojim glasom. Nekoč so pevca predstavili kralju Ludviku XIV. Kralj je opazil, da nosi pevec strgane in umazane nogavice. Prijazno je vprašal pevca, če je on tisti, o katerem so mu povedali foliko hvalevrednega. »Ne vem, veličanstvo,« odgovoril pevec, »toda lahko se ponašam z glasom, s katerim lahko storim vse, kar hočem.« — »Če je tako,« mu pravi kralj, »vam svetujem, da si napravite z njim par nogavic, kajti jih prav hudo potrebujete.«

Mlada moč

Dragi mladi prijatelji!

Srečno smo končali prvo leto. Mnogokaj smo se pomenili. Prav je, da se vam za vaše sodelovanje zahvalim. Upam, da ostanete »Naši moči« (in »Mladi moči«) zvesti ter da ji boste pridobili še novih prijateljev.

Nalogo »Veseli dogodek v našem razredu« ste vsi prav lepo rešili. Z nagradami je pa takole:

I. nagrada (Brata Grimm: Pravljice): Franci z Ježice, ki je tole zapisal:

Dragi brat Ivo! Tudi mene so prijele skomine za knjigo. Najveselejši dogodek iz naše šole. V naši šoli smo dobili novo gospo učiteljico, smo zelo resni! A! Ampak kadar pridejo gospod katehet. Lepo odmolimo se vsedemo. Predno se začnemo učiti udarijo po mizi in pravijo »Banda špilaj,« mi se pa od srca nasmejemo. Prosim Te lepo ne vrzi v koš. Te pozdravlja Franci z Ježice.

II. nagrada (Wilde: Pravljice): Helena z Dola pri Ljubljani. Kaj takega drugje gotovo niste doživeli. Čujmo!

»Gospod učitelj so poslali enega dečka, da naj gre klečat pred vrata. Šola je bila pri cesti in je šel klečat pred vrata. Mimo je prišla stara ženica, ki je vprašala, kaj dela. On je pa odgovoril, da škofa čaka. Pa tudi ona je šla klečat. Pa je prišla druga pa tudi ona je šla klečat. Potem se jih je nabralo toliko, da je prišla gospa gledat in je vprašala kaj delajo in oni so odgovorili, da škofa čakajo. Gospa je vprašala, kje je škof. Oni so rekli, da je v šoli, gospa je rekla, da ga ni. Nekateri so bili jezni, drugi so se smejali in tretji so godrnjali. Mi smo se tako smejali, da smo komaj prišli k sapi. Gospod učitelj so se tudi tako smejali, da niso mogli več učiti. — Vsi smo se iz srea smejali. Pa to je bilo res. Sedaj če pošljejo kakega klečat, mu pravijo, da gre škofa čakati.

III. nagrado (Meško: Slike) je zaslužil Jože iz Kapele (Slatina Radenci), čeprav ni zapisal vselega dogodka iz razrede, a jo je zato drugače veselo zaokrožil:

1. Še majhen sem, a vendar vem, da »Naša moč« je nam v pomoč.
2. Ko jo dobim, se veselim, ker »Našo moč« mam rad na moč.
3. Preberem vse, vmes smejem se, saj »Naša moč« ni majhna moč.
4. Dal Bog, da bi jo brali vsi, ker »Naša moč« je odpomoč.
5. A tos ist niks, kot je »Feniks«, ki »Našo moč« odganja proč.
6. Propada že, a vendar še nam »Našo moč« črti, kot noč.
7. Le Vzajemni vsak verjemi, ki »Našo moč« ti da v pomoč.

Prisrčne čestitke izražam jaz vdani gospodu ravnatelju Pehani. obenem razlega naj se še ta moj klic: »Živel gospod sluga Ivan Jakopič.«

O sobnih rastlinah pozimi

Večini sobnih rastlin manjka pozimi zraka in svetlobe. Če pa tega ni, ne morejo uspevati. Zato je treba prostore, v katerih so take rastline, ob nepremrzlih dneh temeljito zračiti.* Ob mrzlejših dneh, sploh kadar zunaj zmrzuje, je treba rastline odstraniti od oken, če jih odpiramo.

Če so rastline enkrat zmrznile, jih ne smete prenesti takoj v tople prostor, ker nastane škoda šele takrat, če se zamrznjenost prehitro odtali. Zmrzlo rastlino je treba najprej prenesti v hladen prostor (1—2° topline). Tam jih polagoma odtajamo na ta način, da jih nekajkrat obrizgamo z mrzlo vodo. Zmrzle rastline odtajamo tudi na ta način, da jih enostavno za nekaj časa položimo v vodo. To pa velja le za ne preveč občutljive rastline.

Zlasti sedaj, ko je itak malo dnevne svetlobe,

V decemberski številki sem vam obljubil, da boste letos predvsem reševali različne uganke. Pa nikarte misliti, da bo to tako lahka stvar. Lani ste mi lahko pri nalogah napisali vse sorte budalosti, pa še zameriti vam nisem smel. Če pa uganko napak rešite, ne pomaga nobeno mazilo. Napačno rešitev pogoltno moj koš in pri žrebanju še sanjati ne smete, da boste kaj zadeli, kvečjemu doma z butico v zid.

Za božične počitnice imate časa dovolj. Pa uganite sledečo:

Na razpolago imate sledeče zloge: a, a, a, a, a, be, če, de, da, dam, dar, e, e, e, et, ga, ga, ge, go, go, i, ja, ja, ja, ju, ka, ko, ko, la, li, lij, lo, ma, me, men, na, na, na, nil, no, no, no, o, pa, pri, ra, re, rok, se, sla, sto, ta, ta, tr, u, va, va, van, ver, vi, vo, zi, zi, zi, zo, žič.

Iz teh slogov sestavite besede, ki bodo to-le pomenile: 1. Nekaj, kar delajo oglarji. — 2. Del sveta. — 3. Tekoča voda. — 4. Nebesna stran. — 5. Ognjenik v Siciliji. — 6. Spomladi jo nabiraš. — 7. Žensko krstno ime. — 8. Del telesa. — 9. Prva žena. — 10. Rokodelec. — 11. Blagovest. — 12. Če se je dotakneš, te skeli. — 13. Reka v severni Afriki. — 14. Očka. — 15. Jugoslovanska reka. — 16. Vzor marljivosti. — 17. Naša sosedna država. — 18. Mesto na Gorenjskem. — 19. Poglavar družine. — 20. Naša domovina. — 21. Naš praded. — 22. Mesto ob Krki. — 23. Komur manjka roka, je . . . — 24. Z njo se pričinja dan. — 25. Uh, kako je mrzla, a vendar vesela! — 26. Dobite jo v šoli. — 27. Konec molitve.

Tako, besede ste našli in za nje porabili vse gori zapisane zloge. Sedaj pa zapišite vse besede drugo pod drugo v istem vrstnem redu od 1—27. In sedaj čitajte samo prve črke vseh teh besed. Če boste poiskali pravilne besede in pravilno čitali, boste čitali lep in vam vsem že znani slovenski pregovor.

Za pravilno rešitev je tedaj potrebno, da napišete po vrsti vse zahtevane besede. Na koncu zapišite: Če čitam samo prve črke gornjih besed, dobim slovenski pregovor: — — — Kateri? To je pa vaša stvar.

Vsem svojim malim prijateljem želim za sveto božične praznike obilo srčnega veselja, a v novem letu bodite zdravi, pridni in na mene ne pozabite.

Brat Ivo.

Ni mu ostal dolžan. Cesar Friderik II. se je rad ponorčeval iz dvornega flavtista Quantza. Nekoč je cesar napisal na Quantzov notni zvezek: »Quantz je osel. Friderik II.« Ko je Quantz stopil k pultu, se je naredil, kot da ničesar ne opazi. Cesar je bil že nestrpen, pa je vprašal Quantza, če je prebral ono na zvezku. »Seveda sem,« pravi Quantz mirno. »Zapisano je: Quantz je osel, Friderik drugi.«

*

Laž ima kratke noge. — »Poznam mladeniča, ki je od strahu za vedno onemel.« — »E, kdo ti je to povedal?« — »On sam.«

je treba rastline primakniti bliže k oknom, da se naučijo svetlobe. Ne pozabimo zalivati. Zemlja, v katero so vsajene rastline, se ne sme nikoli osušiti. Paziti je pa treba, da zlasti cvetočih rastlin ne bomo zalivali ob steblo. Vodo je namreč treba previdno in počasi vlivati le ob robu cvetličnega lonca.

Listnate rastline se pozimi po sobah zaprašijo. Prah je treba previdno z vlažno gobico odstraniti. — Redno tudi preiskujemo rastline glede mrčesa in zajedavcev. Če kaj opazimo, si kupimo primerno sredstvo v drogeriji in z njim rastlino obrizgamo. Zlasti na krizantemah se rad zaredi mrčes. Zato jim je treba, ko odvetujejo, porezati stebela, nato jih pa zmerno zalivati in hraniti v lončkih v kolikor mogoče svetlem, hladnem, vendar ne premrzlem prostoru. — Kobulje gladijol in dalij (georgin) smo pred nastopom mraza spravili v klet. Sedaj je treba večkrat pregledati, če niso začele gniti. Če obstoja nevarnost gnitja, je treba kobulje preložiti v suho mivko.

Ing. arch. Jože Platner, Ljubljana:

Naša vas z arhitektonskega stališča

(Nadaljevanje in konec.)

Okna so skorajda kvadratne oblike ter so k stenski ploskvi zelo majhna. Tega razmerja med oknom in steno ni iskati v kakem oblikovnem nastrojenju graditelja, ampak v tem, da je bilo v starih časih steklo silno drago ter da ni bil običaj, da bi kurili in zračili prostore v taki meri, kakor nam to narekujejo načela dandanašnje higijene. Zato je na vprašanje, če je mogoče pri novih stavbah tudi v slučaju sodobnih velikih oken ohraniti prvotni, prirodni značaj starejših kmečkih hiš, odgovoriti pritrdilno. Iz prejšnje trditve namreč sledi, da tu ne gre za razmerje med stensko ploskvijo in ploskvijo okenske odprtine, kot je to slučaj n. pr. pri italijanskih zgradbah preteklega doba.

Okna imajo pravtako kameniti podboj kakor vrata, samo da je podboj v vsakem primeru pravokotne oblike. Polica spodaj in zgornaj je priprosto profilirana in sloni na stebrih pravokotnega premera. Preko okna je nameščena železna mreža, ki ima skoraj pri vseh hišah isti ornamentalni vzorec. Na kamenitem obodu so pritrjene okenice (polkni), ki so napravljene enako kot vrata iz macesnovih ali orehovih desk na pero in utor.

Streha sega globoko preko zidu ter je napušča obit z deskami tako, da so vidni vsi špirovci in vse lege. V tem se kaže oni racionalni duh našega kmečkoga graditelja, ki ne ustvarja zaradi oblike, ampak zaradi nujnosti tako, da združuje vse potrebno in koristno v lepo harmonijo brez kakega dekoriranja in umetničenja. Niso bistvene srčaste oblike ter poslikane stene z različnimi motivi iz slikarstva, ampak oni čisti in jasni konstrukcijski duh, ki varuje pred vsakim izmaličevanjem arhitekture.

Lahko trdimo, da je naša kmečka hiša tako racionalna in smotrna kakor najmodernejša stavba v betonu. Mnogi mislijo, da so z različni mogočimi in nemogočimi ornamentami, ki jih nikdar ni ustvaril kolektivni okus naroda, ampak vedno samo posameznik, ustvarili nekak gorenjski slog. Tak način rekonstrukcije arhitektonike je povsem

pogrešen, ker nam ne nudi pravega in bistvenega v postopnem načinu gradnje, temveč hoče zabrisati s sentimentalno, izumetničeno ornamentiko pravi značaj hiše, ki sestoji iz kamna, lesa in železa in ne iz figur in figuric. — Poudaril bi, da ni kmečki arhitekt pokrtil stavbe s škodlami zaradi njih mirne sivkaste barve, ampak zaradi tega, ker so škodle iz avtohtonega gradiva, to je iz lesa. S svojo izredno nizko težo ne obremenjujejo širokega strešnega stola, ki trpi skozi šest mesecev pod silno težo snega. Tako kritje je tudi najracionalnejše ter kraju najprimernejše in s tem tudi najlepše; saj je po sami naravi takorekoč diktirano. In narava nam daje vedno najlepše in najpopolnejše.

Bila je doba, ko so na Gorenjskem gradili strehe s takozvanimi »frčadami«. To novost so prinesli italijanski zidarji. Gradilo se je vseprek in naša stavbna kultura, ustvarjena po slovenskem človeku, je morala ustaviti svoj podvig. Te »frčade«, ki so v bistvenem nasprotju z ureditvijo prostorov v spodnjem delu hiše, so neracionalne že iz tega razloga, ker so obrnjene proti cesti, torej na prometno stran, namesto proti vrtu — ter kot neke tujke sede na naših strehah. Sobe v teh »frčadah« imajo večine posnete vogale ter so brez one pravilne oblike, ki odlikuje kamrice v starih hišah.

S tem, da pobijam novodošle konstrukcije, ki so pa dandanes tudi že stare, nočem reči, da naj bi se ne gradilo po novih vzorih. Poudariti hočem le, da je kaj resnično dobrega in trajno veljavnega mogoče ustvariti takrat, kadar gradimo na izsledkih dolgotrajne kulture, ki je domača, avtohtona. Preden se ozremo po tujih vzorih, gradimo iz lastne zemlje in iz lastnega srca. To je narodovo in narodu v korist in originalnost. Vse dobro je treba ohranjati in zboljševati, ne pa brez razuma in srca zavreči ter privzemati, kar je zraslo na tujem in ni nam prikrojeno. Šele potem bomo lahko ponosni na lastne tvorbe, kakor smo opravičeno ponosni na tvorbe naših prednikov.

Zdravstvena šola

Kisik, plin, je sestavni del zraka, v katerem se ga nahaja kakih 21%, je sestavni del vode in organskih snovi. Brez kisika ni življenja, kajti vse organsko življenje sloni na izogrevanju s pomočjo kisika. Zato le dihamo, da spravimo vase kisik, ki se v krvi spaja z ogljikom v ogljikov dvokis, ki ga izdihavamo in kateri bi nas sicer zadušil, pa kroži v glavnem tudi zaradi njega kri po našem telesu, saj ga krvna telesa prenašajo v vse telesne kotičke. A je tako modro urejeno, da potem ogljikov dvokis ne gre v izgubo, ampak ga vsrkajo vase rastline; ogljik in del kisika uporabijo, preostali kisik zopet izločajo v ozračje, odkoder ga zopet vdihavamo živali in ljudje. V zaprtih prostorih, v katerih bivajo ljudje ali živali, je od ure do ure manj kisika in vedno več ogljikovega dvokisa, zato moramo zračiti naša stanovanja in hleve, če hočemo ohraniti zdravje sebi in živalim. Nevarno je stopati v kleti, v katerih vre vino, nevarno je pogrezati se v globoke brezvodne vodnjake. Prižgana sveča bo v takih kletah ali vodnjakih začela slabo brleti ali pa ugasnila, kar je strog opomin — čuvaj se, kajti marsikdo je že plačal z glavo svojo nevednost ali neprevidnost. Ako se tvoj tovariš onesvesti v globokem vodnjaku, ne begaj sam neprevidno za njim. Skušaj ga rešiti s kavli in privezanega na vrh, da te lahko po nekaj hipih dvignejo na prosto. Ko vre mosti v kleti, naj bo klet vedno dobro zračena. Čisti kisik se rabi tudi pri zastrupljenju z ogljikovim enokisom, ki se tvori in nabira, če žareče oglje tli v zaprtem prostoru, se uporablja pri motnjah v dihanju, pri astmi, pri oživljenju utopljenca. Bombe, napolnjene s kisikom, hranijo po bolnišnicah, tovarnah, po rudnikih, pri ognjegascih. Iz njih je napeljana cev, ki se postavi v usta onesvečenca ali pa se napelje v posebno masko, ki se postavi nad usta, in potem odpre zaklopec ob bombi. Kisikove vodne kopeli učinkujejo ugodno pri nervoznosti, pri nekaterih boleznih srca in žil. Znižujejo krvni tlak in število srčnih utripov. Taka kopel naj bo topla okrog 33° in kopanje v njej naj ne traja čez 15 minut. Kisik se uporablja tudi prav dosti v industriji.

Epidemija je zavlada pravimo tedaj, če se ta ali ona nalezljiva bolezen razširi v kratkem času na veliko število prebivalcev neke pokrajine ali več pokrajin. Epidemija se rada pojavi zlasti med revnejšim prebivalstvom, pri katerem je zaradi slabe prehrane oslabilna telesna odpornost. Če stanujejo ljudje na tesnem v pomanjkljivih stanovanjih in na gosto, se epidemija še bolj širi, ker ni mogoče izolirati vseh bolnikov, to se pravi, ker ni mogoče preprečiti, da bi še zdravi ne prihajali z njimi v dotik ali pa v dotik z okuženimi predmeti, okuženo hrano in vodo, ki so jo bolniki okužili. Vidimo torej, da so epidemije najpogostejše tam, kjer so zanje izpolnjeni ti pogoji, n. pr. med revnejšim prebivalstvom v delavskih predmestjih, ali pa po revnih, zanemarjenih vaseh. V orientu (n. pr. v Indiji, na Kitajskem) vidimo pogosto, da se epidemija izogne evropskih predelov v mestih, dočim pomori v zanemarjenih okrajih, kjer stanujejo domačini, stotine in stotine ljudi. Endemijo pa imenujemo pojav, ko se kaka nalezljiva bolezen ne preneha ali zelo pogosto pojavlja v istem kraju, n. pr. kuga v Indiji. Tipičen primer epidemije je bilo ob koncu vojske širjenje influence po Evropi in drugih delih sveta.

Ako čitamo, pišemo, šivamo, pletemo zvečer, moramo posebno paziti na pravilno razsvetljavo, da bi preveč ne trpele oči. Svetloba ne sme biti niti preslaba, niti premočna, preveč bleščava. Svetilko moramo postaviti na levo stran, da bi desna roka, ki pri teh opravilih pretežno dela, ne metala sence na predmete, ki jih gledamo. Zarnica naj bo postavljena na stojalo, ki je nekoliko višje kot glava čitaleca, pisarja, šivilje; nikakor ne sme stati svetilka za hrbtom ali tik pred nosom. Ravno v tem oziru vsepovsod dosti greše in si brez potrebe kvarijo oči. Boljše je tudi, če svetilke, ki vise pod stropom, ne svetijo naravnost, ampak da se njihova svetloba odbija od stropa ali pa sije skozi mlečno, prosojno steklo (indirektna luč). Pazite, da bodo vaši šolarji in šolarice ravnali v tem smislu pravilno.

Za Vaše perilo
ni boljšega
kakor

terpentinovo
Zlatorog
milo!

Rešitev nagradne uganke za november 1936

Nagradna uganka v novemberski številki »Naše moči« je med našimi čitatelji vzbudila izredno mnogo zanimanja. Vendar je komaj dobra polovica rešitev pravilna. Pravilne rešitve se glasijo:

Vzajemna zavarovalnica nudi Petru Skazi »popolno jamstvo«, pri »Feniksu« pa je doživel »polom«.

Pri žrebanju je sreča odločila prvo nagrado (250 din) g. Modrinjaku Francetu, kaplanu v Ločah pri Poljčanah, drugo (150 din) pa g. Tomažu Prevodniku, mizarju v Brodeh 13, p. Škofja Loka. — Oba nagrajena bosta prejela nagradi še za božič.

Zbirajte pesmice! Decembrska nagradna naloga je povzročila mnogo zanimanja. Nekateri so nam poslali že zelo zanimive prispevke. Opozarjamo, da je čas za pošiljatev starinskih in zanimivih pesmic do 31. januarja 1937. Prve dni februarja dobite dva, ki bosta poslala najbolj zanimivo suov, izplačani nagradi po 250 din in 150 din.

Dogodki po svetu

V Zedinjenih državah Severne Amerike so se vršile volitve predsednika. Z veliko večino je zmagal dosedanji predsednik Roosevelt. Rojen je bil leta 1882. V bogastvu je zrasel in je vedno v bogastvu živel. Od 27. leta dalje deluje na političnem polju. Leta 1932. je bil prvič izvoljen za predsednika Zedinjenih držav. Kaj je naredil do sedaj? V letih njegove vlade je ameriški denarni zavod, ki je bil ustanovljen v namen financiranja gospodarske obnove v Zedinjenih državah, dovolil 11.800 milijonov dolarjev kreditov. Zlasti vidno je bil udeležen pri financiranju ameriških bank. V aprilu 1933 je začel Roosevelt z razvrednotenjem dolarja, pospešil je obtok bankovcev in je pričel popolnoma nova politiko srebra. S temi in drugimi odredbami je položaj farmerjev zelo olajšal. Ojačil je ameriški nakupni trg ter se lotil velevažne poljedelske zakonodaje (politika cen in zaščita tal). Veleposestva hoče razcepiti v manjše farme itd. V tej smeri bo s svojo velikopotezno politiko nadaljeval. On ne mara konjunktorno-politične prehodne rešitve, temveč hoče reformo za dolgo dobo.

V Avstraliji so trajni spori med državama Victorija in Južna Avstralija. Gre za vodo obmejnih in bližnjih rek. Industrijski okraji hočejo uporabljati reke za plovbo in morajo tedaj imeti reke dosti vode; poljedelski okraji pa hočejo z rečno vodo namakati polja, s čimer bi postale reke za plovbo nesposobne.

Kunec je največja avstralska nadloga. Tako se je razmnožil, da je vsak boj proti njemu brezuspešen. Pred leti je bil nekdo obsojen na deset funtov globe, ker je ubil kunca na posestvu bogataša Robertsona; pozneje je pa izdal Robertson 5.000 funtov, da bi uničil kunce na svojem posestvu, a ni nič pomagalo. V 10 letih so izvozili 157 milijonov kuncev kot meso v tujino in so prodali 717 milijonov kunčevih kožic, pa vse to nič ne zaleže. Nevaren je kunec posebno zato, ker se spravi nad travo, glavno hrano ovac, ki so največje bogastvo Avstralije. Ovac je namreč v Avstraliji 80 do 120 milijonov.

Na otoku Island, ležečem visoko gori v Atlantskem oceanu, imajo posebne načrte. Čeprav je tam na stotine in stotine kvadratnih kilometrov pokritih z večnim ledom, hoče Island izvažati — oranže in citrone in drugo južno sadje. Kako to? Poleg snega in leda je na otoku tudi dosti vročih vrelecev in ognjenikov; in njih vročino hočejo porabiti za oranžne in podobne kulture. Tako bomo jedli oranže z Islanda, in vendar pomeni Island v slovenščini »deželo ledu«.

Na goro Etno na Siciliji v Italiji, ki je 3300 m visoka, so zgradili krasno avtomobilsko cesto. Ne gre sicer čisto na vrh, vendar se vzhane nad dva tisoč metrov visoko. O razgledu z Etno je težko pisati; omenimo le, da stoji ta ognjenik čisto sam zase in da nobena druga gora na Siciliji ne dosega niti 2000 m. Pred leti smo hodili na Etno peš ali pa smo jahali, sedaj se pa pripeljemo gor udobno v avtomobilu sedeči.

Petrolejski vrelec v vinski kleti. V mehiškem mestu Calientes je hotel neki gostilničar svoje prihranke skriti globoko v kleti. Izkopat je štiri metre globoko jamo tik pod sodi. Naenkrat je nekaj počilo in bogat petrolejski vir je bruhnil iz zemlje. Petrolej je sicer odnesel s seboj tudi gostilničarjev denar, a njega samega je napravil za milijonarja.

Vozne listke kot loterijske srečke je upeljala tramvajaska družba v San Francisco v Ameriki ter je izzvala s tem uspešno konkurenco proti drugi družbi. Namesto listka dobiš srečko in moreš zati zati nanjo 800 dolarjev. Seveda so vozovi te družbe prenapolnjeni, dočim išče druga družba sedaj protisredstvo.

Po jedi moraš peti. Pariški zdravnik dr. R. Blautemps pravi, da bo z novim zdravilom ozdravil marsikatero želodčno in prebavno sitnost. — Zdravilo obstoji enostavno v tem, da po vsakem obilnejšem obedu vsaj pet minut poje, in sicer stojé. Vpliv na prebavne organe je po izjavi tega zdravnika tako velik, da se v kratkem času ozdravi tudi trdovratni primeri želodčnih in prebavnih obolenj.

»Dobrodošla«. Pri iskanju zlata v Transvaalu (Južna Afrika) je neki delavec zadel na kepo čistega zlata, ki je bila 95 kilogramov težka. Imenoval jo je »Dobrodošla«. Ni čuda; saj stane 1 kg zlata 40.000 do 50.000 dolarjev.

Prof. dr. Vinko Šarabon.

Presenečenja za naše nagrajence

Vsem onim, ki so v letu 1936. prejeli mesečne nagrade po 250 din in 150 din in ki bi po prvotnem razpisu morali čakati na izplačilo 3 odnosno 5 let, sporočamo, da bomo vse nagrade v celoti izplačali po možnosti še pred božičem. Nagrado za december bomo izplačali prve dni februarja, ko bo nagradni termin zaključen. Prav tako bomo v celoti izplačali tisočdinarsko nagrado prve dni februarja, ko bo izvršeno zrebanje. Upamo, da se bodo tega sporočila naši nagrajenci razveselili.

Za leto 1937. smo način nagrajevanja spremenili. Namesto samo dveh denarnih nagrad bomo sleherni mesec podelili deset

knjižnih nagrad. Knjige bodo lepo vezane ter opremljene s primernim posvetilom. Tako bo na eni strani več tekmovalcev deležnih nagrad, na druga strani bomo pa pripomogli k razširjenju lepe slovenske knjige, ki si jo zlasti v današnjih časih ne nabavi vsakdo lahko.

Pač pa ostanejo v celoti v veljavi še določbe glede tisočdinarske nagrade, ki jo bomo v vsakem primeru izplačali celo v gotovini. Točno berite vsako številko »Naše moči« in spravljajte jo! Letos bo celoletna uganaka še malo bolj zavita.

Uredništvo »Naše moči«.

Nagradna križanka

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
15			15a			16			17			17a	
18		19		20			21				22		
23			24				25	26	27		28		
29			30					31					
32	33		34	35		36	37				38		
39	40		41	42			43	44	45	46		47	
48			49			50	51	52		53	54		
55			56						57		58		
59	60			61	62		63	64		65	66		
67				68	69	70		71		72			
73				74		75	76			77			
78						79				80			81

Vodoravno: 1. Glej spodaj! — 15. Žival v severnih morjih. — 16. Ima samo rogata žival. — 17. Del Anglije, ki stremi za svobodo (4. sklon). — 18. Zel. postaja med Slov. Brodom in Belgradom. — 20. Pri večernicah ga čujemo. — 21. Žensko ime. — 22. Naselbina. — 23. Nas čaka opoldne. — 24. Inerat. — 26. Zlasti pozimi spoštovana. — 28. Vzklik bolečine. — 29. Že Eva jo je poznala. — 30. Skrivnost. — 31. Madjarsko žensko ime. — 32. Ud izumrlega naroda. — 34. Žensko ime. — 37. Oče. — 38. Se šopiri med kokošmi. — 39. Redovnica. — 42. Bližnji sorodnik. — 43. Kvartopirci ga poznajo. — 45. Okvara na železu. — 47. Kratica za: Zveza narodov. — 48. Trčenje. — 49. Sorodnica. — 53. Podobno kot pod »45«. — 55. Živini govorimo. — 56. Ravna ploskev. — 57.

Ploskovna mera. — 58. Izletna gora na Dolenjskem. — 59. Priroda. — 62. Vzklik. — 64. Naselbina. — 67. Mohamedanci ga častijo. — 68. Kemični znak za iridij. — 69. Župnija nad Tržičem. — 71. Osebn zaimek. — 72. Žival v severnih morjih. — 73. Nekaj, kar radi čitamo. — 74. Kakor označba za stranišče. — 75. Nosilec. — 78. Narečno ime za žival s širokimi šapami. — 79. Nemški filozof. — 80. Vprašalni zaimek. — 81. Nemški dvoglasnik.

Navpično: 1. Vrsta plodu. — 2. Ljubezen. — 3. Vzklik bolečine. — 4. Poglavar države. — 5. Nas bolezn varuje. — 6. Plevel. — 8. Govedo. — 9. Afriška država. — 10. Reka v Severni Afriki. — 11. Murnček. — 12. Ime note. — 14. Glej spodaj! — 15. a) Tvori samostalnik iz »ena«. — 17. a) Gorovje v Kavkaziji. — 19. Orožje. — 22. Voda ga dela. — 25. Nemška reka. — 27. Zrak (tujka). — 32. Moško krstno ime (v hrvaščini). — 33. Mesto v Turčiji. — 35. Del naše duševnosti. — 36. Rimski veža. — 38. Nasad. — 40. Svetnik (pijanec ga kličejo!). — 41. Očak. — 42. Hrvaški izraz za pečeno jagnjetino. — 44. Del gesla francoske revolucije. — 46. Volovska vprega. — 50. Na njem sekamo. — 51. Stara afriška težela. — 52. Mesto na Gorenjskem. — 54. Vrisk. — 59. Del noge. — 60. Južna rastlina. — 61. Svetopisemska oseba. — 65. Pokrajina v Jugoslaviji. — 66. Prišlov nčina. — 70. Osebn zaimek. — 76. Osebn zaimek. — 77. Kazalni zaimek. — 79. K.

Črke v vodoravni črti od 1 do 13 ter navpično od 14 navzdol povedo lep izrek velikega slovenskega moža.

Nagrade v smislu letošnjega nagradnega razpisa dobijo oni, ki jih bo dne 28. februarja 1937. določil žreb, če bodo seveda križanko pravilno rešili.

Kaj res še niste zavarovani

za življenje pri naši domači Vzajemni zavarovalnici? Pišite takoj na naslov.

Uredništvo »Naše moči«, Ljubljana, Palača Vzajemne zavarovalnice.

Obenem sporočite: kdaj ste rojeni?

Ali bi radi samega sebe zavarovali le za slučaj smrti, ali pa za slučaj smrti in gotove dobe življenja, ali pa samo za slučaj doživljenja? Morda bi hoteli zavarovati svojega otroka (birmanca, varovanca, kako siroto)?

Čim prejmemo Vaše pismo, Vam bomo predlagali najprimernejši in najcenejši način zavarovanja. Če zaupate nam, ne boste varani!

Pri pivu. — »Ali si moreš misliti kaj boljšega kot čašo dobrega piva?« — »O da, sodček dobrega piva.«

Migrena (je neke vrste bolezen). — Slavni državnik kardinal Mazarin se je nekega dne prijavil Ludviku XIV. v avdijenco. Odgovorili so mu pa, da ima kralj migreno in ga zaradi tega ne more sprejeti. Naslednjega dne je Mazarin spet prišel na dvor in kralj ga je sprejel. »Migrena je izginila,« mu reče kralj. — »Da, videl sem jo odhajati,« pravi kardinal čisto resno. »Imela je čudovito lepe plave lase in na sebi temnomodro obleko.«

Cesarica Marija Terezija opozori nekoč kneza Kaunitza, naj pazi, da lahkomišelnih častniki ne bodo napredovali. »Veličanstvo,« ji odgovori knez, »če bi bil vaš vzvišeni oče tako mislil, bi bil jaz še danes podporočnik.«

Poročni par in klobasa. Mladoporočena Anglež in Angležinja gresta dopoldne iz mesta na sprehod. V svojih zaljubljenih razgovorih sta pozabila na vse. Tedaj se vendar moč spomni, da je ura že daleč čez poldne in da bi bilo treba kositi. Zašla sta pa predaleč iz mesta, zato gresta v bližnjo gostilnico ter hočeta naročiti kosilo. Gospodinja jima pove, da kuha samo ob nedeljah. »Pa vsaj kako malenkost imate vendar pri hiši?« — »Klobase imamo navadno, a danes je še samo ena na razpolago.« — »Samo ena,« pravi Anglež, »a kaj bo potem moja žena jedla?«